

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (πρώτο τμήμα)
της 24ης Οκτωβρίου 1991 *

Περιεχόμενα

Τα πραγματικά περιστατικά που οδήγησαν στην άσκηση της προσφυγής	ΠΙ-1037
Η διαδικασία	ΠΙ-1046
Τα αιτήματα των διαδίκων	ΠΙ-1047
Επί της ουσίας	ΠΙ-1048
Περί της αποδείξεως της παραβάσεως	ΠΙ-1048
1. Οι διαπιστώσεις όσον αφορά τα πραγματικά περιστατικά	ΠΙ-1049
Α — Η συνεδρίαση της ΕΑΤΡ στις 22 Νοεμβρίου 1977	ΠΙ-1049
α) Η προσβαλλόμενη πράξη	ΠΙ-1049
β) Τα επιχειρήματα των διαδίκων	ΠΙ-1050
γ) Η εκτίμηση του Πρωτοδικείου	ΠΙ-1052
Β — Το σύστημα των περιοδικών συναντήσεων	ΠΙ-1053
α) Η προσβαλλόμενη πράξη	ΠΙ-1053
β) Τα επιχειρήματα των διαδίκων	ΠΙ-1053
γ) Η εκτίμηση του Πρωτοδικείου	ΠΙ-1054
Γ — Η πρωτοβουλία καθορισμού τιμών από τον Ιούλιο μέχρι τον Δεκέμβριο του 1979	ΠΙ-1056
α) Η προσβαλλόμενη πράξη	ΠΙ-1056
β) Τα επιχειρήματα των διαδίκων	ΠΙ-1057
γ) Η εκτίμηση του Πρωτοδικείου	ΠΙ-1058

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

RHÔNE-POULENC ΚΑΤΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Δ — Ποσότητες-στόχοι και ποσοστάσεις	Π-1059
α) Η προσβαλλόμενη πράξη	Π-1059
β) Τα επιχειρήματα των διαδικών	Π-1060
γ) Η εκτίμηση του Πρωτοδικείου	Π-1063
2. Ο νομικός χαρακτηρισμός	Π-1066
Α — Η προσβαλλόμενη πράξη	Π-1066
Β — Τα επιχειρήματα των διαδικών	Π-1069
Γ — Η εκτίμηση του Πρωτοδικείου	Π-1072
Περί της αιτιολογίας	Π-1075
1. Η έκδοση ενιαίας απόφασης	Π-1075
2. Ανεπαρκής αιτιολογία	Π-1076
3. Αντιφατική αιτιολογία	Π-1079
Περί της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως	Π-1080
Περί του προστίμου	Π-1081
1. Η διάρκεια της παραβάσεως	Π-1081
2. Η σοβαρότητα της παραβάσεως	Π-1082
Α — Η μη διαφοροποίηση μεταξύ των επιχειρήσεων	Π-1082
Β — Η ελλιπής συνεκτίμηση της συντρέχουσας οικονομικής κρίσεως	Π-1083
Γ — Η ανυπαρξία αποδείξεων για την πραγματική πολιτική της Rhône-Poulenc	Π-1084
Δ — Το μέτρο της συνεργασίας της προσφεύγουσας	Π-1085
Επί των δικαστικών εξόδων	Π-1086

Στην υπόθεση T-1/89,

Rhône-Poulenc SA, εταιρία γαλλικού δικαίου, με έδρα την Courbevoie (Γαλλία), εκπροσωπούμενη από τον R. Saint-Esteben, δικηγόρο Παρισιού, με αντικλήτους στο Λουξεμβούργο τους δικηγόρους J. Loesch & Wolter, 8, rue Zithe,

προσφεύγουσα,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης από τον A. McClellan, κύριο νομικό σύμβουλο, επικουρούμενο αρχικώς από τον L. Gyselen, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, και στη συνέχεια από τη N. Coutrelis, δικηγόρο Παρισιού, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον R. Hayder, εκπροσωπώντας τη Νομική Υπηρεσία της Επιτροπής, Centre Wagner, Kirchberg,

καθής,

που έχει ως αντικείμενο την ακύρωση της αποφάσεως της Επιτροπής της 23ης Απριλίου 1986, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 85 της Συνθήκης ΕΟΚ (IV/31.149 — Πολυπροπυλένιο, ΕΕ 1986, L 230, σ. 1),

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους J. L. Cruz Vilaça, Πρόεδρο, R. Schintgen, D. A. O. Edward, H. Kirschner και K. Lenaerts, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: B. Vesterdorf
γραμματέας: H. Jung

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της προφορικής διαδικασίας που διεξήχθη από τις 10 μέχρι τις 15 Δεκεμβρίου 1990,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 10ης Ιουλίου 1991,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Τα πραγματικά περιστατικά που οδήγησαν στην άσκηση της προσφυγής

- 1 Η παρούσα υπόθεση αφορά απόφαση με την οποία η Επιτροπή επέβαλε σε δεκαπέντε παραγωγούς πολυπροπυλενίου πρόστιμο λόγω παραβάσεως του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ. Το προϊόν που αποτελεί το αντικείμενο της προσβαλλομένης αποφάσεως (στο εξής: Απόφαση) είναι μία από τις βασικές θερμοπλαστικές μάζες πολυμερών. Το πολυπροπυλένιο πωλείται από τους παραγωγούς στις επιχειρήσεις μεταποίησης, οι οποίες το μετατρέπουν σε τελικά ή ημιτελικά προϊόντα. Οι κυριότεροι παραγωγοί πολυπροπυλενίου παράγουν περισσότερες από εκατό διαφορετικές ποιότητες, οι οποίες καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα τελικών χρήσεων. Οι κυριότερες βασικές ποιότητες πολυπροπυλενίου είναι η "ραφίδα" (raffia), το ομοπολυμερές για χύτευση σε τύπους με έγχυση, το συμπολυμερές για χύτευση σε τύπους με έγχυση, το συμπολυμερές υψηλού βαθμού κρούσεως και οι μεμβράνες. Οι επιχειρήσεις στις οποίες απευθύνθηκε η Απόφαση είναι όλες σημαντικοί παραγωγοί πετροχημικών προϊόντων.
- 2 Η δυτικοευρωπαϊκή αγορά πολυπροπυλενίου εφοδιάζεται σχεδόν αποκλειστικά από παραγωγικές μονάδες εγκατεστημένες στην Ευρώπη. Πριν από το 1977, η αγορά αυτή εφοδιαζόταν από δέκα παραγωγούς, ήτοι τις εταιρίες Montedison (που εξελέχθη στη Montepolimeri SpA, η οποία κατέστη με τη σειρά της η Montedipe SpA), Hoechst AG, Imperial Chemical Industries plc και Shell International Chemical Company Ltd (τις αποκαλούμενες « οι τέσσερις μεγάλοι »), οι οποίες αντιπροσωπεύουν μαζί το 64 % της αγοράς, και τις εταιρίες Enichem Anic SpA στην Ιταλία, Rhône-Poulenc SA στη Γαλλία, Alcludia στην Ισπανία, Chemische Werke Hüls και BASF AG στη Γερμανία και Chemie Linz AG στην Αυστρία. Το 1977, μετά τη λήξη της ισχύος των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας της Montedison, εμφανίστηκαν στη Δυτική Ευρώπη επτά νέοι παραγωγοί: οι Amoco και Hercules Chemicals NV στο Βέλγιο, οι ATO Chimie SA και Solvay et Cie SA στη Γαλλία, η SIR στην Ιταλία, η DSM NV στις Κάτω Χώρες και η Taqsa στην Ισπανία. Η Saga Petrokjemi AS & Co, νορβηγική εταιρία παραγωγής,

άρχισε να λειτουργεί στα μέσα του 1978 και η Petrofina SA το 1980. Αυτή η εμφάνιση νέων παραγωγών με ονομαστική παραγωγική ικανότητα περίπου 480 000 τόννων επέφερε σημαντική αύξηση της παραγωγικής ικανότητας στη Δυτική Ευρώπη· η αύξηση όμως αυτή, επί πολλά έτη, δεν συνοδεύτηκε από ανάλογη αύξηση της ζήτησεως, πράγμα που είχε ως συνέπεια το χαμηλό ποσοστό χρησιμοποίησεως των παραγωγικών εγκαταστάσεων. Η κατάσταση αυτή, ωστόσο, βελτιώθηκε σταδιακά μεταξύ 1977 και 1983, το δε ποσοστό χρησιμοποίησεως αυξήθηκε από 60 % σε 90 %. Σύμφωνα με την Απόφαση, από το 1982 και μετά, αποκαταστάθηκε μια σχετική ισορροπία μεταξύ προσφοράς και ζήτησεως. Ωστόσο, κατά το μεγαλύτερο μέρος της περιόδου αναφοράς (1977-1983), η αγορά πολυπροπυλενίου χαρακτηριζόταν είτε από χαμηλή αποδοτικότητα είτε από σημαντικές ζημίες, ιδίως λόγω του υψηλού παγίου κόστους και της αύξεσεως του κόστους της πρώτης ύλης, δηλαδή του προπυλενίου. Σύμφωνα με την Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 8), το 1983 η Montepolimeri κατείχε το 18 % της ευρωπαϊκής αγοράς πολυπροπυλενίου, οι Imperial Chemical Industries, Shell International Chemical Company Ltd και Hoechst AG κατείχαν η καθεμία το 11 %, η Hercules Chemicals NV κάτι λιγότερο από το 6 %, οι ATO Chimie SA, BASF AG, DSM NV, Chemische Werke Hüls, Chemie Linz AG, Solvay et Cie SA και Saga Petrokjemí AS & Co μεταξύ 3 και 5 % η καθεμία και η Petrofina SA περίπου 2 %. Το εμπορικό ρεύμα πολυπροπυλενίου μεταξύ των κρατών μελών ήταν ισχυρό, διότι κάθε ένας από τους παραγωγούς που ήταν εγκατεστημένοι στην Κοινότητα την εποχή εκείνη πραγματοποιούσε πωλήσεις εντός όλων ή σχεδόν όλων των κρατών μελών.

- 3 Η εταιρία Rhône-Poulenc SA (στο εξής: Rhône-Poulenc) ήταν ένας από τους παραγωγούς που εφοδίαζαν την αγορά πριν από το 1977. Κατείχε στην αγορά πολυπροπυλενίου θέση μικρού παραγωγού· συγκεκριμένα, το μερίδιό της στην αγορά κυμαινόταν μεταξύ 2,8 και 3 %. Εγκατέλειψε την αγορά στα τέλη του 1980 και παραχώρησε το μερίδιό της επί της αγοράς πολυπροπυλενίου στην BP Chimie.
- 4 Στις 13 και 14 Οκτωβρίου 1983, υπάλληλοι της Επιτροπής, ενεργούντες δυνάμει του άρθρου 14, παράγραφος 3, του κανονισμού αριθ. 17 του Συμβουλίου, της 6ης Φεβρουαρίου 1962, πρώτου κανονισμού εφαρμογής των άρθρων 85 και 86 της Συνθήκης (ΕΕ ειδ. έκδ. 08/001, σ. 25, στο εξής: κανονισμός 17), πραγματοποίησαν συντονισμένους ελέγχους στις ακόλουθες επιχειρήσεις, οι οποίες παρήγαν πολυπροπυλένιο και εφοδίαζαν την κοινοτική αγορά:

— ATO Chimie SA, σήμερα Atochem (στο εξής: ATO)·

— BASF AG (στο εξής: BASF)·

- DSM NV (στο εξής: DSM)·
- Hercules Chemicals NV (στο εξής: Hercules)·
- Hoechst AG (στο εξής: Hoechst)·
- Chemische Werke Hüls (στο εξής: Hüls)·
- Imperial Chemical Industries plc (στο εξής: ICI)·
- Montepolimeri SpA, σήμερα Montedipe (στο εξής: Monte)·
- Shell International Chemical Company Ltd (στο εξής: Shell)·
- Solvay et Cie SA (στο εξής: Solvay)·
- BP Chimie (στο εξής: BP).

Στη Rhône-Poulenc, όπως και στην Enichem Anic SpA, δεν πραγματοποιήθηκε κανένας έλεγχος.

- 5 Κατόπιν των ελέγχων αυτών, η Επιτροπή απηύθυνε αιτήσεις παροχής πληροφοριών δυνάμει του άρθρου 11 του κανονισμού αριθ. 17 (στο εξής: αιτήσεις παροχής πληροφοριών) όχι μόνο στις προαναφερθείσες επιχειρήσεις, αλλά και στις ακόλουθες:

- Amoco·
- Chemie Linz AG (στο εξής: Linz)·

- Saga Petrokjemi AS & Co, η οποία σήμερα ανήκει στην Statoil (στο εξής: Statoil)·
- Petrofina SA (στο εξής: Petrofina)·
- Enichem Anic SpA (στο εξής: Anic).

Η Linz, επιχείρηση εγκατεστημένη στην Αυστρία, αμφισβήτησε την αρμοδιότητα της Επιτροπής και αρνήθηκε να απαντήσει. Στη συνέχεια, σύμφωνα με το άρθρο 14, παράγραφος 2, του προαναφερθέντος κανονισμού, οι υπάλληλοι της Επιτροπής πραγματοποίησαν ελέγχους στην Anic και στη Saga Petrochemicals UK Ltd, αγγλική θυγατρική της Saga, καθώς και στα γραφεία πωλήσεων της Linz στο Ηνωμένο Βασίλειο και την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας. Από τη Rhône-Poulenc δεν ζητήθηκαν πληροφορίες.

- 6 Από τα στοιχεία που συνέλεξε στο πλαίσιο αυτών των ελέγχων και αιτήσεων παροχής πληροφοριών, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι, μεταξύ του 1977 και του 1983, οι εν λόγω παραγωγοί, λαμβάνοντας πρωτοβουλίες καθορισμού τιμών, κατά παράβαση του άρθρου 85 της Συνθήκης ΕΟΚ, καθόριζαν τακτικά τιμές-στόχους και οργάνωσαν ένα σύστημα ετησίου ελέγχου των πωλουμένων ποσοτήτων, με σκοπό να καταναείμουν μεταξύ τους τη διαθέσιμη αγορά βάσει συμφωνημένων ποσοτήτων εκφραζομένων σε τόννους ή σε ποσοστά. Έτσι, στις 30 Απριλίου 1984, η Επιτροπή αποφάσισε να κινήσει τη διαδικασία του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 17 και, κατά τον Μάιο του 1984, ανακοίνωσε γραπτώς τις αιτιάσεις της στις προαναφερθείσες επιχειρήσεις, εκτός της Anic και της Rhône-Poulenc. Όλες οι αποδέκτριες επιχειρήσεις απάντησαν γραπτώς.
- 7 Στις 24 Οκτωβρίου 1984, ο σύμβουλος που όρισε η Επιτροπή επί των ακροάσεων συγκάλυψε τους νομικούς συμβούλους των αποδεκτριών της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, για να συμφωνήσουν επί ορισμένων διαδικαστικών θεμάτων ενόψει της προβλεπόμενης στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας ακροάσεως, που επρόκειτο να αρχίσει στις 12 Νοεμβρίου 1984. Εξ άλλου, κατά τη συνάντηση αυτή, η Επιτροπή ανήγγειλε ότι, ενόψει της επιχειρηματολογίας που είχαν αναπτύξει οι επιχειρήσεις με τις απαντήσεις τους στην ανακοίνωση των αιτιάσεων, θα τους ανακοίνωνε σύντομα αποδεικτικά στοιχεία συμπληρωματικά εκείνων που ήδη διέθεταν όσον αφορά την ανάληψη πρωτοβουλιών καθορισμού των τιμών. Έτσι, στις 31 Οκτωβρίου 1984, η Επιτροπή απέστειλε στους νομικούς συμβούλους των επιχειρήσεων μια δέσμη εγγράφων που περιείχε αντίγραφα των οδηγιών καθορισμού των τιμών που είχαν δώσει οι παραγωγοί στα γραφεία πωλήσεών τους, καθώς και συγκεντρωτικούς πίνακες των

εγγράφων αυτών. Προς διασφάλιση του απορρήτου των υποθέσεων, η Επιτροπή έθεσε για την ανακοίνωση των στοιχείων αυτών ορισμένους όρους: ειδικότερα, τα κοινοποιούμενα έγγραφα δεν έπρεπε να περιέλθουν εις γνώση των εμπορικών τμημάτων των επιχειρήσεων. Οι δικηγόροι πολλών επιχειρήσεων αρνήθηκαν να αποδεχθούν τους όρους αυτούς και επέστρεψαν τα έγγραφα πριν από την ακρόαση.

- 8 Εν όψει των πληροφοριών που παρασχέθηκαν με τις γραπτές απαντήσεις στην ανακοίνωση των αιτιάσεων, η Επιτροπή αποφάσισε να επεκτείνει τη διαδικασία και στις εταιρίες Anic και Rhône-Poulenc. Προς τούτο, απέστειλε στις εταιρίες αυτές, στις 25 Οκτωβρίου 1984, ανακοίνωση των αιτιάσεων όμοια με εκείνη που είχε αποστείλει στις δεκαπέντε άλλες επιχειρήσεις.
- 9 Μια πρώτη σειρά ακροάσεων πραγματοποιήθηκε από τις 12 έως τις 20 Νοεμβρίου 1984. Στις ακροάσεις αυτές ακούστηκαν όλες οι επιχειρήσεις εκτός της Shell (η οποία είχε αρνηθεί να μετάσχει σε οποιαδήποτε ακρόαση), της Anic, της ICI και της Rhône-Poulenc (οι οποίες θεώρησαν ότι δεν τους είχε δοθεί η δυνατότητα να προετοιμάσουν την άμυνά τους).
- 10 Κατά τις ακροάσεις αυτές, πολλές επιχειρήσεις αρνήθηκαν να σχολιάσουν τα ζητήματα που θίγονταν στα έγγραφα που τους είχαν αποσταλεί στις 31 Οκτωβρίου 1984, ισχυριζόμενες ότι η Επιτροπή είχε μεταβάλει ριζικά την κατεύθυνση της επιχειρηματολογίας της και ότι έπρεπε να τους δοθεί τουλάχιστον η δυνατότητα να υποβάλουν γραπτές παρατηρήσεις. Άλλες επιχειρήσεις υποστήριξαν ότι δεν είχαν αρκετό χρόνο για να μελετήσουν τα εν λόγω έγγραφα πριν από την ακρόαση. Κοινή σχετική επιστολή απεστάλη στην Επιτροπή στις 28 Νοεμβρίου 1984 από τους δικηγόρους των επιχειρήσεων BASF, DSM, Hercules, Hoechst, ICI, Linz, Monte, Petrofina και Solvay. Με επιστολή της 4ης Δεκεμβρίου 1984, η Hüls δήλωσε ότι συντάσσεται με την ανωτέρω εκφρασθείσα άποψη.
- 11 Για τον λόγο αυτόν, η Επιτροπή, στις 29 Μαρτίου 1985, διαβίβασε στις επιχειρήσεις νέα σειρά εγγράφων, στα οποία περιέχονταν οι οδηγίες περί καθορισμού των τιμών, οι οποίες είχαν δοθεί από τις επιχειρήσεις στα γραφεία πωλήσεών τους· τα έγγραφα αυτά συνοδεύονταν από πίνακες τιμών, καθώς και από συνοπτική έκθεση των αποδείξεων για καθεμιά από τις πρωτοβουλίες καθορισμού των τιμών για τις οποίες υπήρχαν έγγραφα στοιχεία. Η Επιτροπή κάλεσε τις επιχειρήσεις να απαντήσουν συναφώς, εγγράφως και στο πλαίσιο άλλης σειράς ακροάσεων, και διευκρίνισε ότι ήρε τους περιορισμούς που είχε προβλέψει αρχικά όσον αφορά την ανακοίνωση των εγγράφων στα εμπορικά τμήματα των επιχειρήσεων.

- 12 Με άλλο έγγραφο της ίδιας ημέρας, η Επιτροπή απάντησε στα επιχειρήματα που είχαν προβάλλει οι δικηγόροι, ότι δηλαδή δεν είχε προσδιορίσει με επαρκή νομική σαφήνεια τη φερόμενη σύμπραξη, κατά την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, και κάλεσε τις επιχειρήσεις να διατυπώσουν τις παρατηρήσεις τους εγγράφως και προφορικά.
- 13 Μια δεύτερη σειρά ακροάσεων διεξήχθη από τις 8 έως τις 11 Ιουλίου 1985 και στις 25 Ιουλίου 1985. Οι μεν Anic, ICI και Rhône-Poulenc υπέβαλαν τις παρατηρήσεις τους, οι δε λοιπές επιχειρήσεις (εκτός της Shell) σχολίασαν τα ζητήματα που θίγονταν στα από 29 Μαρτίου 1985 δύο έγγραφα της Επιτροπής.
- 14 Το σχέδιο πρακτικών των ακροάσεων, συνοδευόμενο από τα σχετικά έγγραφα, διαβιβάστηκε στα μέλη της Συμβουλευτικής Επιτροπής για τις Συμπράξεις και τις Δεσπόζουσες Θέσεις (στο εξής: Συμβουλευτική Επιτροπή) στις 19 Νοεμβρίου 1985 και απεστάλη στις επιχειρήσεις στις 25 Νοεμβρίου 1985. Η Συμβουλευτική Επιτροπή εξέδωσε τη γνωμοδότησή της κατά την 170ή συνεδρίασή της, στις 5 και 6 Δεκεμβρίου 1985.
- 15 Κατά το πέρας της διαδικασίας αυτής, η Επιτροπή εξέδωσε την επίδικη απόφαση της 23ης Απριλίου 1986, το διατακτικό της οποίας έχει ως εξής:

« Άρθρο 1

Οι Anic SpA, ATO Chemie SA (τώρα Atochem), BASF AG, DSM NV, Hercules Chemicals NV, Hoechst AG, Chemische Werke Hüls (τώρα Hüls AG), ICI plc, Chemische Werke Linz, Montepolimeri SpA (τώρα Montedipe), Petrofina SA, Rhône-Poulenc SA, Shell International Chemical Co. Ltd, Solvay et Cie και Saga Petrokjemii AG & Co. (τώρα τμήμα της Statoil) έχουν παραβεί το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ, συμμετέχοντας:

— στην περίπτωση της Anic, από τον Νοέμβριο περίπου του 1977 έως το τέλος του 1982 ή τις αρχές του 1983·

- στην περίπτωση της Rhône-Poulenc, από τον Νοέμβριο περίπου του 1977 έως το τέλος του 1980·
- στην περίπτωση της Petrofina, από το 1980 έως, τουλάχιστον, τον Νοέμβριο του 1983·
- στην περίπτωση των Hoechst, ICI, Montepolimeri και Shell, από τα μέσα του 1977 έως, τουλάχιστον, τον Νοέμβριο του 1983·
- στην περίπτωση των Hercules, Linz, Saga και Solvay, από τον Νοέμβριο του 1977 έως, τουλάχιστον, τον Νοέμβριο του 1983·
- στην περίπτωση της ATO, τουλάχιστον από το 1978 έως, τουλάχιστον, τον Νοέμβριο του 1983·
- στην περίπτωση των BASF, DSM και Hüls, από κάποια στιγμή μεταξύ 1977 και 1979 έως, τουλάχιστον, τον Νοέμβριο του 1983·

σε συμφωνία και εναρμονισμένη πρακτική που ανάγονται στα μέσα του 1977, βάσει των οποίων οι παραγωγοί [που] προμήθευαν πολυπροπυλένιο στο έδαφος της κοινής αγοράς:

- α) είχαν επαφές μεταξύ τους και τακτικές συναντήσεις (από τις αρχές του 1981, δύο φορές τον μήνα) στο πλαίσιο σειράς μυστικών συναντήσεων που αποσκοπούσαν στη συζήτηση και στον καθορισμό της εμπορικής πολιτικής τους·
- β) καθόριζαν περιοδικά “ τιμές-στόχους ” (ή κατώτατες τιμές) για την πώληση του προϊόντος σε κάθε κράτος μέλος της Κοινότητας·
- γ) συμφώνησαν διάφορα μέτρα για τη διευκόλυνση της εφαρμογής των εν λόγω τιμών-στόχων, τα οποία περιλάμβαναν (κυρίως) περιοδικούς περιορισμούς στην παραγωγή, ανταλλαγή λεπτομερών πληροφοριών σχετικά με τις παραδόσεις, πραγματοποίηση τοπικών συναντήσεων και, από το τέλος του 1982, σύστημα “ λογιστικής διαχείρισης ” που αποσκοπούσε στην εφαρμογή των αυξήσεων των τιμών σε μεμονωμένους πελάτες·
- δ) προέβησαν σε ταυτόχρονες αυξήσεις τιμών εφαρμόζοντας τους εν λόγω στόχους·

- ε) κατένειμαν την αγορά παραχωρώντας σε κάθε παραγωγό έναν ετήσιο στόχο πωλήσεων ή “ ποσοτώσεις ” (1979, 1980 και, τουλάχιστον, για ένα μέρος του 1983) ή, ελλείψει οριστικής απόφασης που να καλύπτει ολόκληρο το έτος, υποχρεώνοντας τους παραγωγούς να περιορίζουν τις μηνιαίες πωλήσεις τους με αναφορά σε προηγούμενη περίοδο (1981, 1982).

Άρθρο 2

Οι επιχειρήσεις που αναφέρονται στο άρθρο 1 παύουν αμέσως τις εν λόγω παραβάσεις (εάν δεν το έχουν ήδη πράξει) και απέχουν στο εξής, όσον αφορά τις δραστηριότητές τους στον τομέα του πολυπροπυλενίου, από κάθε συμφωνία ή εναρμονισμένη πρακτική, που θα είχαν το ίδιο ή παρόμοιο αντικείμενο ή αποτέλεσμα, συμπεριλαμβανομένης κάθε ανταλλαγής πληροφοριών σε θέματα που καλύπτονται, συνήθως, από το επαγγελματικό απόρρητο, με τις οποίες οι συμμετέχοντες ενημερώνονται άμεσα ή έμμεσα σχετικά με την παραγωγή, τις παραδόσεις, τις ποσότητες αποθεμάτων, τις τιμές πωλήσεων, το κόστος ή τα επενδυτικά σχέδια άλλων μεμονωμένων παραγωγών, ή με τις οποίες έχουν τη δυνατότητα να παρακολουθούν την εκτέλεση κάθε ρητής ή σιωπηρής συμφωνίας ή εναρμονισμένης πρακτικής, που αφορά τις τιμές ή την κατανομή των αγορών στην Κοινότητα. Κάθε σύστημα για την ανταλλαγή γενικών πληροφοριών στο οποίο συμμετέχουν οι παραγωγοί (όπως το Fides) πρέπει να λειτουργεί με τρόπο ώστε να αποκλείεται κάθε πληροφορία από την οποία μπορεί να διαπιστωθεί η συμπεριφορά μεμονωμένων παραγωγών· οι επιχειρήσεις απέχουν, ειδικότερα, από την ανταλλαγή, μεταξύ τους, κάθε πρόσθετης πληροφορίας που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ανταγωνισμό και δεν καλύπτεται από ένα τέτοιο σύστημα.

Άρθρο 3

Τα ακόλουθα πρόστιμα επιβάλλονται στις επιχειρήσεις που αναφέρονται στην παρούσα απόφαση, όσον αφορά την παράβαση που διαπιστώνεται στο άρθρο 1:

- i) Anic SpA, πρόστιμο 750 000 ECU, ή 1 103 692 500 λίρες Ιταλίας·
- ii) Atochem, πρόστιμο 1 750 000 ECU, ή 11 973 325 γαλλικά φράγκα·
- iii) BASF AG, πρόστιμο 2 500 000 ECU, ή 5 362 225 γερμανικά μάρκα·
- iv) DSM NV, πρόστιμο 2 750 000 ECU, ή 6 657 640 ολλανδικά φιορίνια·

- v) Hercules Chemicals NV, πρόστιμο 2 750 000 ECU, ή 120 569 620 βελγικά φράγκα·
- vi) Hoechst AG, πρόστιμο 9 000 000 ECU, ή 19 304 010 γερμανικά μάρκα·
- vii) Hüls AG, πρόστιμο 2 750 000 ECU, ή 5 898 447,50 γερμανικά μάρκα·
- viii) ICI plc, πρόστιμο 10 000 000 ECU, ή 6 447 970 λίρες στερλίνες·
- ix) Chemische Werke Linz, πρόστιμο 1 000 000 ECU, ή 1 471 590 000 λίρες Ιταλίας·
- x) Montedipe, πρόστιμο 11 000 000 ECU, ή 16 187 490 000 λίρες Ιταλίας·
- xi) Petrofina SA, πρόστιμο 600 000 ECU, ή 26 306 100 βελγικά φράγκα·
- xii) Rhône-Poulenc SA, πρόστιμο 500 000 ECU, ή 3 420 950 γαλλικά φράγκα·
- xiii) Shell International Chemical Co. Ltd, πρόστιμο 9 000 000 ECU, ή 5 803 173 λίρες στερλίνες·
- xiv) Solvay & Cie, πρόστιμο 2 500 000 ECU, ή 109 608 750 βελγικά φράγκα·
- xv) Statoil, Den Norske Stats Oljeselskap AS (που περιλαμβάνει τώρα [την] Saga Petrokjemi), πρόστιμο 1 000 000 ECU, ή 644 797 λίρες στερλίνες.

Άρθρα 4 και 5

[παραλείπονται] »

- 16 Στις 8 Ιουλίου 1986, απεστάλησαν στις επιχειρήσεις τα οριστικά πρακτικά των ακροάσεων με τις διορθώσεις, τα συμπληρώματα και τις διαγραφές που οι ίδιες είχαν ζητήσει.

Η διαδικασία

- 17 Υπ' αυτές τις συνθήκες, η προσφεύγουσα, με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 18 Ιουλίου 1986, άσκησε την υπό κρίση προσφυγή, ζητώντας την ακύρωση της Αποφάσεως. Δεκατρείς από τις λοιπές δεκατέσσερις αποδέκτριες της εν λόγω αποφάσεως άσκησαν επίσης προσφυγή με αίτημα την ακύρωσή της (υποθέσεις T-2/89 έως T-4/89 και T-6/89 έως T-15/89).
- 18 Η έγγραφη διαδικασία διεξήχθη εξ ολοκλήρου ενώπιον του Δικαστηρίου.
- 19 Με Διάταξη της 15ης Νοεμβρίου 1989, το Δικαστήριο διαβίβασε την υπό κρίση υπόθεση, όπως και τις άλλες δεκατρείς, στο Πρωτοδικείο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 14 της αποφάσεως του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 1988, περί ιδρύσεως Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (στο εξής: απόφαση του Συμβουλίου της 24ης Οκτωβρίου 1988).
- 20 Κατ' εφαρμογήν του άρθρου 2, παράγραφος 3, της αποφάσεως του Συμβουλίου της 24ης Οκτωβρίου 1988, ο Πρόεδρος του Πρωτοδικείου όρισε γενικό εισαγγελέα.
- 21 Με έγγραφο της 3ης Μαΐου 1990, ο Γραμματέας του Πρωτοδικείου κάλεσε τους διαδίκους να συμμετάσχουν σε άτυπη σύσκεψη προκειμένου να ρυθμιστούν οι οργανωτικές πλευρές της προφορικής διαδικασίας. Η σύσκεψη αυτή πραγματοποιήθηκε στις 28 Ιουνίου 1990.
- 22 Με έγγραφο της 9ης Ιουλίου 1990, ο Γραμματέας του Πρωτοδικείου ζήτησε από τους διαδίκους να διατυπώσουν τις παρατηρήσεις τους σχετικά με ενδεχόμενη συνεκδίκαση των υποθέσεων T-1/89 έως T-4/89 και T-6/89 έως T-15/89 προς διευκόλυνση της προφορικής διαδικασίας. Κανένας διάδικος δεν εξέφρασε αντιρρήσεις επ' αυτού.
- 23 Με Διάταξη της 25ης Σεπτεμβρίου 1990, το Πρωτοδικείο αποφάσισε να συνεκδικάσει λόγω συναφείας τις προαναφερθείσες υποθέσεις προς διευκόλυνση της προφορικής διαδικασίας, σύμφωνα με το άρθρο 43 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, ο οποίος εφαρμόζοταν τότε αναλογικώς στην ενώπιον του Πρωτοδικείου διαδικασία δυνάμει του άρθρου 11, τρίτο εδάφιο, της αποφάσεως του Συμβουλίου της 24ης Οκτωβρίου 1988.

- 24 Με Διάταξη της 15ης Νοεμβρίου 1990, το Πρωτοδικείο αποφάνθηκε επί των αιτήσεων εμπιστευτικού χειρισμού, τις οποίες είχαν υποβάλει οι προσφεύγουσες στις υποθέσεις T-2/89, T-3/89, T-9/89, T-11/89, T-12/89 και T-13/89 και τις οποίες δέχθηκε εν μέρει.
- 25 Με έγγραφα που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου μεταξύ 9ης Οκτωβρίου και 29ης Νοεμβρίου 1990, οι διάδικοι απάντησαν στις ερωτήσεις που τους είχε θέσει το Πρωτοδικείο με τα από 19 Ιουλίου έγγραφα του Γραμματέα.
- 26 Ενόψει των απαντήσεων στις ερωτήσεις αυτές και κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Πρωτοδικείο, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία χωρίς προηγούμενη διεξαγωγή αποδείξεων.
- 27 Οι διάδικοι αγόρευαν και απάντησαν στις ερωτήσεις του Πρωτοδικείου κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση που διεξήχθη από τις 10 έως τις 15 Δεκεμβρίου 1990.
- 28 Ο γενικός εισαγγελέας ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 10ης Ιουλίου 1991.

Τα αιτήματα των διαδίκων

- 29 Η SA Rhône-Poulenc ζητεί από το Πρωτοδικείο:
- 1) να ακυρώσει την απόφαση της Επιτροπής της 23ης Απριλίου 1986 (IV/31.149 — Πολυπροπυλένιο)·
  - 2) επικουρικός, να ακυρώσει την εν λόγω απόφαση κατά το μέτρο που επιβάλλει πρόστιμο στη Rhône-Poulenc·
  - 3) ακόμη επικουρικότερα, να μειώσει το πρόστιμο αυτό.

Η Επιτροπή ζητεί από το Πρωτοδικείο:

- να απορρίψει την προσφυγή·
- να καταδικάσει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.

Επί της ουσίας

- 30 Το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι πρέπει να εξεταστούν, *πρώτον*, οι αιτιάσεις της προσφεύγουσας ως προς την αλόδειξη της παραβάσεως, οι οποίες αφορούν, αφενός, τις διαπιστώσεις της Επιτροπής όσον αφορά τα πραγματικά περιστατικά (1) και, αφετέρου, τον νομικό τους χαρακτήρισμό (2)· *δεύτερον*, πρέπει να εξεταστούν οι αιτιάσεις της προσφεύγουσας που αφορούν την αιτιολογία της Απόφασεως, και ειδικότερα ότι η Απόφαση είναι κοινή για πολλές επιχειρήσεις (1), είναι ανεπαρκώς αιτιολογημένη (2) και ότι η αιτιολογία της είναι αντιφατική (3)· *τρίτον*, πρέπει να εξεταστούν οι αιτιάσεις περί παραβιάσεως της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως· και, *τέταρτον*, οι αιτιάσεις που αφορούν τον καθορισμό του ύψους του προστίμου, το οποίο υποστηρίζεται ότι είναι δυσανάλογο και προς τη διάρκεια (1) και προς τη σοβαρότητα (2) της φερομένης παραβάσεως.

Περί της αποδείξεως της παραβάσεως

- 31 Κατά την Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 80, πρώτο εδάφιο), από το 1977, οι παραγωγοί πολυπροπυλενίου που εφοδίαζαν την ΕΟΚ μετείχαν σε σύνολο σχεδίων, μηχανισμών και μέτρων που αποφασίζονταν στα πλαίσια ενός συστήματος τακτικών συναντήσεων και συνεχών επαφών. Η Απόφαση αναφέρει στη συνέχεια (αιτιολογική σκέψη 80, δεύτερο εδάφιο) ότι, σύμφωνα με το συνολικό σχέδιο των παραγωγών, διοργανώνονταν συναντήσεις με σκοπό την επίτευξη ρητής συμφωνίας σχετικά με επί μέρους θέματα.
- 32 Υπ' αυτές τις συνθήκες, το Πρωτοδικείο πρέπει, κατ' αρχάς, να εξετάσει κατά πόσον η Επιτροπή απέδειξε επαρκώς κατά νόμον τα πραγματικά περιστατικά τα σχετικά με τη συνεδρίαση μιας επαγγελματικής ενώσεως πελατών, της European Association for Textile Polyolefins (στο εξής: ΕΑΤΡ), στις 22 Νοεμβρίου 1977 (Α), όσον αφορά το σύστημα των περιοδικών συναντήσεων των παραγωγών πολυπροπυλενίου (Β), όσον αφορά την πρωτοβουλία καθορισμού των τιμών από τον Ιούλιο μέχρι τον Δεκέμβριο του 1979 (Γ) και τον καθορισμό ποσοτήτων-στόχων και ποσοστάσεων (Δ)· προς τούτο θα εκθέτει την προσβαλλόμενη πράξη (α) και τα επιχειρήματα των διαδίκων

(β) πριν προβεί στην εκτίμησή τους (γ)· στη συνέχεια, πρέπει να ελεγχθεί ο νομικός χαρακτήρισμός των πραγματικών αυτών περιστατικών στον οποίο προέβη η Επιτροπή.

1. *Οι διαπιστώσεις όσον αφορά τα πραγματικά περιστατικά*

A — Η συνεδρίαση της “ EATP ” της 22ας Νοεμβρίου 1977

α) Η προσβαλλόμενη πράξη

- 33 Με την Απόφαση (αιτιολογικές σκέψεις 17, τέταρτο εδάφιο, 78, τρίτο εδάφιο, και 104, δεύτερο εδάφιο) καταλογίζεται στην προσφεύγουσα ότι η ίδια, όπως άλλωστε και οι εταιρίες Hercules, Hoechst, ICI, Linz, Saga και Solvay, δήλωσε ότι θα υποστήριζε την πρωτοβουλία της Monte, η οποία ανήγγειλε, με άρθρο που δημοσιεύθηκε στις 18 Νοεμβρίου 1977 στον εξειδικευμένο τύπο (European Chemical News, στο εξής: ECN), την πρόθεσή της να αυξήσει από 1ης Δεκεμβρίου την τιμή της raffia σε 1,30 γερμανικά μάρκα ανά χιλιόγραμμα (DM/kg). Κατά τη συνεδρίαση της EATP που πραγματοποιήθηκε στις 22 Νοεμβρίου 1977, έγιναν σχετικώς διάφορες δηλώσεις, που προκύπτουν από τα πρακτικά, περί του ότι η τιμή του 1,30 DM/kg, την οποία καθόρισε η Monte, είχε υιοθετηθεί από τους άλλους παραγωγούς ως « αντικειμενική » για ολόκληρο τον κλάδο.
- 34 Κατά την Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 16, πρώτο και δεύτερο εδάφιο), αυτή η δήλωση υποστηρίξεως εντασσόταν στο πλαίσιο των συνομιλιών που είχαν αρχίσει μεταξύ των παραγωγών προς αποφυγή σημαντικής πτώσεως των τιμών του πολυπροπυλενίου και των εντεύθεν ζημιών· κατά τις συνομιλίες αυτές, οι κυριότεροι παραγωγοί, ήτοι οι Monte, Hoechst, ICI και Shell, προώθησαν την πρωτοβουλία μιας « συμφωνίας κατωτάτων τιμών », η οποία θα άρχιζε να ισχύει από την 1η Αυγούστου 1977 και της οποίας οι λεπτομέρειες γνωστοποιήθηκαν στους λοιπούς παραγωγούς και ιδίως στην Hercules.
- 35 Στην Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 16, πέμπτο και έκτο εδάφιο) αναφέρεται, εξ άλλου, ότι η ICI και η Shell αναγνωρίζουν ότι είχαν επαφές με άλλους παραγωγούς για να μελετήσουν μέσα συγκρατήσεως της πτώσεως των τιμών. Ωστόσο, η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι, εκτός των « τεσσάρων μεγάλων » (Hoechst, ICI, Monte και Shell), της Hercules και της Solvay, δεν κατέστη δυνατό να προσδιοριστεί η ταυτότητα των παραγωγών που συμμετείχαν τότε στις συνομιλίες, ούτε να συγκεντρωθούν λεπτομερή στοιχεία όσον αφορά τη λειτουργία της « συμφωνίας κατωτάτων τιμών ».

- 36 Με την Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 17, πρώτο εδάφιο) βεβαιώνεται επίσης ότι, κατά την εποχή περίπου κατά την οποία η Monte ανήγγειλε την πρόθεσή της να αυξήσει τις τιμές της, άρχισε να λειτουργεί το σύστημα των τακτικών συναντήσεων των παραγωγών πολυπροπυλενίου. Επισημαίνεται, ωστόσο, ότι, καθ' ομολογία της ίδιας της ICI, οι παραγωγοί διατηρούσαν ήδη στο παρελθόν επαφές, πιθανότατα τηλεφωνικές, οσάκις παρίστατο σχετική ανάγκη.

β) Τα επιχειρήματα των διαδίκων

- 37 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι τα πρακτικά της συνεδριάσεως της EATP της 22ας Νοεμβρίου 1977 (γενική ανακοίνωση των αιτιάσεων, παράρτημα 6, στο εξής: γ. αιτ. παράρτ.) δεν μπορούν να ληφθούν υπόψη, καθόσον δεν μπορεί να υποστηριχθεί ευλόγως ότι κατά τη συνάντηση αυτή συνήφθη η συμφωνία επί των τιμών. Αφενός, δύσκολα γίνεται πιστευτό ότι το θράσος των επιχειρήσεων έφθασε μέχρι σημείου να υπογράψουν συμφωνία η οποία συνιστά παράνομη σύμπραξη παρουσία των πελατών τους και, αφετέρου, από τις δηλώσεις των συμμετασχόντων στη συνάντηση αυτή δεν διαφαίνεται καμμία δέσμευση των επιχειρήσεων ως προς τις τιμές, αλλά προκύπτει απλώς ότι οι επιχειρήσεις είχαν συναίσθηση της αντικειμενικής ανάγκης αύξησεως των τιμών τους, λαμβανομένων υπόψη των δυσκολιών που αντιμετώπιζε ο οικείος κλάδος. Η Rhône-Poulenc προσθέτει ότι δήλωσε μεν ότι υποστηρίζει την αναγγελία της Monte περί αύξησεως των τιμών της, επρόκειτο όμως για αναγγελία ατομικής απόφασεως την οποία είχε ήδη λάβει μόνη της.
- 38 Η Επιτροπή, από την πλευρά της, αναφέρει ότι η διαπίστωσή της ότι η Rhône-Poulenc άρχισε να συμμετέχει στη σύμπραξη τον Νοέμβριο του 1977 στηρίχθηκε στο γεγονός ότι η επιχείρηση αυτή υποστήριξε τη δημοσίως αναγγελθείσα πρωτοβουλία της Monte περί αύξησεως των τιμών από τον Δεκέμβριο του 1977. Η πρωτοβουλία, όμως, αυτή και η υποστήριξη της οποίας έτυχε δεν αποτέλεσαν παράλληλη συμπεριφορά διαμορφωθείσα τυχαία ή χάρη στις δυνάμεις της αγοράς, αλλά εναρμονισμένη πρακτική. Συναφώς, από τα πρακτικά της συνεδριάσεως της EATP της 22ας Νοεμβρίου 1977 αποδεικνύεται ότι ο καθορισμός της τιμής της raffia σε 1,30 DM/kg, την οποία ανήγγειλε η Monte, είχε ήδη γίνει δεκτός προηγουμένως ως κοινή τιμή-στόχος. Πράγματι, στα πρακτικά αυτά διαβάσει κανείς την εξής δήλωση της Rhône-Poulenc:

«1977 saw in France and in Europe the drop in prices of polypropylene for extrusion-stretching speed up, and this drop has influenced in no small way, as one of my colleagues said previously, the price of other polypropylene applications.

The lowest prices indicated in our opinion for all producers hardly reach the level of the variable cost of polypropylene, a situation which can no longer be accepted.

On Friday we learnt in the press, as previously mentioned, that a rise had been announced by one of the main European polypropylene producers.

We think that it is impossible to return, in one go, to the economically acceptable level which is around 3.50 FF, but we, at Rhône-Poulenc have decided to follow this announcement. We have, therefore, informed our commercial agencies of the new price level of Napryl polypropylene, our brand, which as from 28th November, 1977 next will be 3.00 FF. »

(« Κατά το 1977, σημειώθηκε, στη Γαλλία και στην Ευρώπη, επιτάχυνση της πτώσης των τιμών του πολυπροπυλενίου που προορίζεται για εξώθηση-έκταση, η πτώση δε αυτή επηρέασε όχι ανεπαίσθητα, όπως είχε προηγουμένως ένας συνάδελφός μου, την τιμή των λοιπών εφαρμογών του πολυπροπυλενίου.

Οι κατώτατες τιμές, που — κατά τη γνώμη μας — ενδεικνύονται για όλους τους παραγωγούς, μετά βίας φτάνουν το επίπεδο του μεταβλητού κόστους του πολυπροπυλενίου, κατάσταση που δεν μπορεί πλέον να γίνει αποδεκτή.

Την Παρασκευή, πληροφορηθήκαμε από τον Τύπο, όπως προαναφέρθηκε, ότι ένας από τους κυριότερους παραγωγούς πολυπροπυλενίου της Ευρώπης είχε αναγγείλει αύξηση των τιμών του.

Νομίζουμε ότι είναι αδύνατο να επανέλθουμε διά μιας στο — με οικονομικά κριτήρια — αποδεκτό επίπεδο, που είναι γύρω στα 3,50 FF· εμείς, πάντως, στη Rhône-Poulenc, αποφασίσαμε να ακολουθήσουμε την αναγγελία αυτή. Γι' αυτό και ανακοινώσαμε στις εμπορικές μας υπηρεσίες τη νέα τιμή του πολυπροπυλενίου Napryl, του δικού μας προϊόντος, που, από τις 28 Νοεμβρίου 1977, θα είναι 3,00 FF. »)

39 Κατά την άποψη της Επιτροπής, το συμπέρασμά της αυτό δεν κλονίζεται από το γεγονός ότι η δήλωση της Rhône-Poulenc έγινε τέσσερις ημέρες μετά τη δημοσίευση της απόδοσης των τιμών της Monte στο ECN (στις 18 Νοεμβρίου 1977), εφόσον φάνηκε στη συνέχεια ότι το ECN χρησιμοποιούνταν ως όργανο της σύμπραξης (όπως φαίνεται από τα πρακτικά μιας συναντήσεως παραγωγών την 1η Ιουνίου 1983, όπου ανα-

φέρονται τα εξής: « Shell was reported to have committed themselves to the move and would lead publicly in ECN », γ. αιτ. παράρτ. 40· « Αναφέρθηκε ότι η Shell είχε δεσμευτεί σ' αυτή την κίνηση και θα έδινε δημόσια το έναυσμα μέσω του ECN »).

- 40 Η Επιτροπή προσθέτει ότι, αν ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι οι πρώτες επαφές μεταξύ παραγωγών είχαν ήδη λάβει χώρα κατά τον χρόνο που έγινε δημόσια η αναγγελία αυτή, προφανώς δεν είναι πιστευτό το ότι η Rhône-Poulenc προσχώρησε στην πρωτοβουλία αυτή χωρίς να έχει πραγματοποιήσει προηγουμένως επαφές.
- 41 Για να στηρίξει — έμμεσα — τη θέση της ότι οι επαφές μεταξύ παραγωγών πρέπει να πραγματοποιήθηκαν πριν από τη συνάντηση της EATP της 22ας Νοεμβρίου 1977, η Επιτροπή αναφέρεται σε ένα σημείωμα, στο οποίο καταγράφεται το περιεχόμενο της τηλεφωνικής συνομιλίας που έγινε μεταξύ στελέχους της Hercules και υπαλλήλου ενός από τους « τέσσερις μεγάλους » (γ. αιτ. παράρτ. 2)· φρονεί ότι, αν η Hercules πληροφορήθηκε για τη σύναψη αυτής της συμφωνίας, το ίδιο πρέπει να έγινε και με τις λοιπές εταιρίες (μεταξύ των οποίων και η Rhône-Poulenc).
- 42 Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η Επιτροπή τόνισε ότι ο σκοπός των παραλλήλων δηλώσεων των κατ' ιδίαν παραγωγών κατά τη συνάντηση της EATP της 22ας Νοεμβρίου 1977 ήταν να εμφανίσουν ενιαίο μέτωπο έναντι των πελατών τους και να τους πείσουν ότι μια αύξηση των τιμών της τάξεως εκείνης που είχε αναγγείλει η Monte ήταν αναπόφευκτη.

γ) Η εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 43 Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι οι δηλώσεις στις οποίες προέβη η προσφεύγουσα κατά τη συνάντηση της EATP της 22ας Νοεμβρίου 1977 (γ. αιτ. παράρτ. 6) συνιστούν αφενός έκφραση συνολικής υποστηρίξεως προς την πολιτική αύξησεως των τιμών που είχε αναγγείλει η Monte και αφετέρου συγκεκριμένη ένδειξη — με αποδέκτες τους πελάτες της — περί της συμπεριφοράς που είχε αποφασίσει να ακολουθήσει στην αγορά. Οι διαπιστώσεις αυτές ενισχύονται από τα πρακτικά της επομένης συναντήσεως της EATP, στις 26 Μαΐου 1978 (γ. αιτ. παράρτ. 7), στην οποία μετέσχε επίσης η προσφεύγουσα· στα πρακτικά αυτά, πράγματι, περιέχονται οι εκτιμήσεις τις οποίες διατύπωσαν οι διάφοροι παραγωγοί για τα αποτελέσματα που είχαν επιτύχει στην αγορά μετά τη συνάντηση της 22ας Νοεμβρίου 1977. Οι διαπιστώσεις αυτές δεν κλονίζονται από το γεγονός ότι, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η Επιτροπή αναγνώρισε ότι — πέρα από τη συνάντηση της EATP της 22ας Νοεμβρίου 1977 και άλλη μια,

μεταγενέστερη, της 26ης Μαΐου 1978 — δεν διέθετε καμμία άμεση απόδειξη για την ύπαρξη επαφών μεταξύ της Rhône-Poulenc και των λοιπών παραγωγών.

- 44 Από τα παραπάνω προκύπτει ότι η Επιτροπή απέδειξε επαρκώς κατά νόμον ότι η προσφεύγουσα εξέφρασε, παρουσία των ανταγωνιστών της, τη συνολική της υποστήριξη στην πολιτική αυξήσεως των τιμών, της οποίας το έναυσμα είχε δώσει η Monte (Απόφαση, αιτιολογικές σκέψεις 17, τέταρτο εδάφιο, πρώτη περίοδος, και 78, τρίτο εδάφιο, δεύτερη περίοδος) και ότι τους έδωσε σαφή ένδειξη περί της συμπεριφοράς που είχε αποφασίσει να ακολουθήσει στην αγορά.

B — Το σύστημα των περιοδικών συναντήσεων

α) Η προσβαλλόμενη πράξη

- 45 Κατά την Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 18, πρώτο εδάφιο), πραγματοποιήθηκαν, κατά το 1978, έξι τουλάχιστον συναντήσεις μεταξύ ανωτέρων διευθυντικών στελεχών, υπευθύνων για τη διεύθυνση του κλάδου πολυπροπυλενίου ορισμένων παραγωγών (« διευθυντές »). Το σύστημα αυτό συμπληρώθηκε γρήγορα με συναντήσεις σε λιγότερο υψηλό επίπεδο, μεταξύ στελεχών περισσότερο ειδικευμένων στο marketing (« εμπειρογνώμονες »)· γίνεται αναφορά στην απάντηση της ICI στην αίτηση παροχής πληροφοριών βάσει του άρθρου 11 του κανονισμού 17, γ. αιτ. παράρτ. 8). Η Απόφαση προσάπτει στην προσφεύγουσα ότι παρίστατο τακτικά στις συναντήσεις αυτές, έως ότου μεταβίβασε στην BP τον κλάδο της τον σχετικό με το πολυπροπυλένιο στα τέλη του 1980 (αιτιολογικές σκέψεις 18, τρίτο εδάφιο, και 19, πρώτο εδάφιο).

- 46 Στην Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 21) αναφέρεται ότι σκοπός των περιοδικών αυτών συναντήσεων ήταν ιδίως ο καθορισμός επιδιωκομένων τιμών και επιδιωκόμενου όγκου πωλήσεων, καθώς και ο έλεγχος της τηρήσεως αυτών από τους παραγωγούς.

β) Τα επιχειρήματα των διαδίκων

- 47 Η προσφεύγουσα εκθέτει ότι η απάντηση της ICI στην αίτηση παροχής πληροφοριών (γ. αιτ. παράρτ. 8) — με την οποία αυτή ισχυρίζεται ότι η Rhône-Poulenc, η Anic και η SIR συμμετείχαν τακτικά στις συναντήσεις μεταξύ 1979 και 1983, όταν δρούσαν στον κλάδο του πολυπροπυλενίου στη Δυτική Ευρώπη — δεν αρκεί προς απόδειξη της παρουσίας της στις συναντήσεις. Προσθέτει ότι τα πρακτικά της συναντήσεως της

26ης και 27ης Σεπτεμβρίου 1979 (γ. αιτ. παράρτ. 12) είναι ένα χειρόγραφο σημείωμα, δυσνόητο, στο οποίο δεν γίνεται μνεία του ονόματος των συμμετεχόντων στη συνάντηση και δεν συνιστά, επομένως, απόδειξη της συμμετοχής της.

- 48 Η Επιτροπή φρονεί ότι η απάντηση της ICI στην αίτηση παροχής πληροφοριών αποδεικνύει τη συμμετοχή της Rhône-Poulenc στις συνεδριάσεις μεταξύ 1979 και 1980. Προσθέτει ότι η αποδεικτική αξία της απαντήσεως της ICI επιρρωννύεται από το γεγονός ότι η Rhône-Poulenc ουδέποτε αρνήθηκε ρητά την παρουσία της στις συναντήσεις κατά την χρονική αυτή περίοδο.
- 49 Η Επιτροπή εκθέτει εν συνεχεία ότι η παρουσία της Rhône-Poulenc στις συναντήσεις σημαίνει ότι αυτή ενστερνιζόταν τον σκοπό αυτών των συναντήσεων, που ήταν ιδίως ο καθορισμός των τιμών και των ποσοστώσεων-στόχων.
- 50 Η Επιτροπή ναι μεν δέχεται ότι τα ευρισκόμενα στην κατοχή της πρακτικά αφορούν ως επί το πλείστον συναντήσεις που πραγματοποιήθηκαν από τα μέσα 1982, φρονεί όμως ότι είναι απολύτως θεμιτό το συμπέρασμα ότι και οι συναντήσεις της προηγηθείσας περιόδου είχαν τα ίδια θέματα συζητήσεως και κατέληγαν στα ίδια συμπεράσματα. Σχετικώς, διατείνεται ότι τα πρακτικά της 26ης και 27ης Σεπτεμβρίου 1979 επιβεβαιώνουν ότι και οι συναντήσεις που πραγματοποιήθηκαν το 1979 είχαν το ίδιο αντικείμενο με τις μεταγενέστερες.

γ) Η εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 51 Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι από την ανάγνωση της αιτιολογικής σκέψεως 18, πρώτο εδάφιο, της Απόφασεως — σε συνδυασμό προς την ανακοίνωση των αιτιάσεων που απευθύνθηκε στην προσφεύγουσα (αιτιολογική σκέψη 74, τελευταίο εδάφιο) — προκύπτει ότι δεν της προσάπτεται ότι συμμετέσχε στις έξι συναντήσεις που πραγματοποιήθηκαν κατά το 1978 μεταξύ ανωτέρων διευθυντικών στελεχών, υπευθύνων για τη διεύθυνση του κλάδου πολυπροπυλενίου ορισμένων παραγωγών. Πράγματι, η ανακοίνωση των αιτιάσεων αναφέρει ότι « δεν είναι αποδεδειγμένο αν οι εκπρόσωποι της Rhône-Poulenc παρευρέθησαν στις συναντήσεις αυτές το 1978 ». Επομένως, η υπόθεση αφορά την προσφεύγουσα μόνο από την αμέσως επομένη περίοδο (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 18, πρώτο εδάφιο, δεύτερη περίοδος)· η περίοδος αυτή, σύμφωνα με την απάντηση της ICI στην αίτηση παροχής πληροφοριών (γ. αιτ. παράρτ. 8) — στην οποία αναφέρεται η Απόφαση —, αρχίζει περί τα τέλη του 1978 ή τις αρχές του 1979,

τότε δηλαδή που το σύστημα των συναντήσεων των « διευθυντών » συμπληρώθηκε με τις συναντήσεις των « εμπειρογνομώνων ».

- 52 Πρέπει να σημειωθεί ότι η ICI, με την απάντησή της στην αίτηση παροχής πληροφοριών, κατατάσσει την προσφεύγουσα — κατ' αντίθεση προς δύο άλλους παραγωγούς — μεταξύ των τακτικά συμμετεχόντων στις συναντήσεις « διευθυντών » και « εμπειρογνομώνων » μεταξύ 1979 και της παραχωρήσεως των δραστηριοτήτων της του τομέα του πολυπροπυλενίου στην BP. Η απάντηση αυτή πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι η συμμετοχή της προσφεύγουσας ανάγεται στην εποχή στην οποία πρωτοκαθιερώθηκε το σύστημα συναντήσεων « διευθυντών » και « εμπειρογνομώνων », ήτοι περί τα τέλη του 1978 ή τις αρχές του 1979.
- 53 Η απάντηση της ICI στην αίτηση παροχής πληροφοριών επιρρωννύεται, ως προς το σημείο αυτό, από τη μνεία — δίπλα στο όνομα της προσφεύγουσας σε διαφόρους πίνακες που βρέθηκαν στην ICI και την ΑΤΟ (γ. αιτ. παραρτ. 55 έως 61 και παράρτ. επιστολή της 3ης Απριλίου 1985) — των αριθμητικών στοιχείων των πωλήσεων της για διαφόρους μήνες και διάφορα έτη, ενώ, όπως παραδέχτηκαν οι περισσότερες από τις προσφεύγουσες με την απάντησή τους σε γραπτή ερώτηση του Πρωτοδικείου, δεν κατέστη δυνατή η κατάρτιση των πινάκων που αποκαλύφθηκαν στην ICI, την ΑΤΟ και την Hercules βάσει των στατιστικών του συστήματος Fides για την ανταλλαγή δεδομένων. Η ICI, εξ άλλου, απαντώντας στην αίτηση παροχής πληροφοριών, δήλωσε, σχετικά με έναν από τους πίνακες αυτούς, ότι « the source of information for actual historic figures in this table would have been the producers themselves » (« η πηγή προελεύσεως των αριθμών του πίνακα αυτού, που αντιπροσωπεύουν ήδη συντελεσθείσες πράξεις, πρέπει να ήταν οι ίδιοι οι παραγωγοί »). Κατά την ενόπιον του Πρωτοδικείου διαδικασία, άλλωστε, η προσφεύγουσα, ευρεθείσα αντιμέτωπη με τις σοβαρές αυτές ενδείξεις τις οποίες εμφάνισε η Επιτροπή, ουδέποτε αρνήθηκε την παρουσία της στις συναντήσεις των οποίων την πραγματοποίηση δεν αμφισβήτησε.
- 54 Έπειτα, η Επιτροπή ορθώς έκρινε, βάσει της απαντήσεως της ICI στην αίτηση παροχής πληροφοριών, η οποία επιβεβαιώνεται από τα πρακτικά της 26ης και της 27ης Σεπτεμβρίου 1979 (γ. αιτ. παράρτ. 12), ότι οι συναντήσεις που πραγματοποιήθηκαν όταν η προσφεύγουσα δρούσε ακόμα στην αγορά είχαν βασικά ως σκοπό τον καθορισμό επιδιωκομένων τιμών, αφενός, και επιδιωκομένου όγκου πωλήσεων, αφετέρου. Στην εν λόγω απάντηση γράφονται, πράγματι, τα εξής: « “ Target prices ” for the basic grade of each principal category of polypropylene as proposed by producers from time to time since 1 January 1979 are set forth in Schedule (...) » · « A number of proposals for the volume of individual producers were discussed at meetings » [« Οι κατά καιρούς προταθείσες από τους παραγωγούς “ τιμές-στόχοι ”, από την 1η Ιανουαρίου 1979

και εντεύθεν, για τη βασική ποιότητα καθεμιάς από τις βασικές κατηγορίες πολυπροπυλενίου εκτίθενται στο παράρτημα (...)»· « Διάφορες προτάσεις για τον όγκο των πωλήσεων των κατ' ιδίαν παραγωγών συζητούνταν σε συναντήσεις »].

- 55 Επί πλέον, η ICI αναφερόμενη, με την απάντησή της στην αίτηση παροχής πληροφοριών, στη διοργάνωση — εκτός των συναντήσεων « διευθυντών » — και συναντήσεων « εμπειρογνομόνων » του marketing από τα τέλη του 1978 ή τις αρχές του 1979, αποκάλυπτε ότι οι συζητήσεις για τον καθορισμό επιδιωκομένων τιμών και επιδιωκομένου όγκου πωλήσεων γίνονταν όλο και πιο συγκεκριμένες και λεπτομερείς, ενώ, κατά το 1978, οι « διευθυντές » είχαν περιοριστεί στο να αναπτύξουν απλώς την έννοια της « τιμής-στόχου ».
- 56 Εκτός από το παραπάνω χωρίο, στην απάντηση της ICI στην αίτηση παροχής πληροφοριών περιλαμβάνεται και το ακόλουθο απόσπασμα: « Only “Bosses” and “Experts” meetings came to be held on a monthly basis » (« Μόνο οι συναντήσεις “διευθυντών” και “εμπειρογνομόνων” διεξάγονταν σε μηνιαία βάση »). Ὡστόσο, λοιπόν, η Επιτροπή συνήγαγε από την απάντηση αυτή, καθώς και από την ταυτότητα φύσεως και αντικειμένου των συναντήσεων, ότι αυτές εντάσσονταν σε σύστημα περιοδικών συναντήσεων.
- 57 Από τις προεκτεθεισες σκέψεις προκύπτει ότι η Επιτροπή απέδειξε επαρκώς κατά νόμον ότι η προσφεύγουσα συμμετείχε τακτικά στις περιοδικές συναντήσεις των παραγωγών πολυπροπυλενίου από τα τέλη του 1978 ή τις αρχές του 1979 μέχρι τα τέλη του 1980, ότι οι συναντήσεις αυτές είχαν ως αντικείμενο ιδίως τον καθορισμό επιδιωκομένων τιμών και επιδιωκομένου όγκου πωλήσεων και ότι εντάσσονταν στο πλαίσιο ενός συστήματος.

Γ — Η πρωτοβουλία καθορισμού τιμών από τον Ιούλιο μέχρι τον Δεκέμβριο του 1979

α) Η προσβαλλόμενη πράξη

- 58 Κατά την Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 28), το σύστημα καθορισμού των επιδιωκομένων τιμών υλοποιήθηκε μέσω πρωτοβουλιών καθορισμού τιμών, η πρώτη από τις οποίες εντοπίστηκε στο χρονικό διάστημα από Ιούλιο μέχρι Δεκέμβριο του 1979.

- 59 Η Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 29) δέχεται ότι δεν υπάρχουν στοιχεία για τις συναντήσεις που πραγματοποιήθηκαν ή τις πρωτοβουλίες που προβλέφθηκαν κατά το πρώτο ήμισυ του 1979. Από τα πρακτικά μιας συναντήσεως που πραγματοποιήθηκε στις 26 και τις 27 Σεπτεμβρίου 1979 προκύπτει, ωστόσο, ότι είχε αναληφθεί μια πρωτοβουλία καθορισμού της τιμής, για την ποιότητα raffia, των 1,90 DM/kg, που θα εφαρμοζόταν από την 1η Ιουλίου, και των 2,05 DM/kg, που θα εφαρμοζόταν από την 1η Σεπτεμβρίου. Η Επιτροπή είχε στην κατοχή της οδηγίες τιμών ορισμένων παραγωγών, από τις οποίες προκύπτει ότι οι παραγωγοί αυτοί είχαν δώσει εντολή στα γραφεία πωλήσεών τους να χρεώνουν αυτές τις τιμές — ή το ισόποσό τους στο εθνικό νόμισμα — από την 1η Σεπτεμβρίου· αυτή η εντολή δόθηκε, από τους περισσότερους παραγωγούς, πριν την αναγγελία της προβλεφθείσας ανόδου των τιμών στον εξειδικευμένο Τύπο (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 30).
- 60 Λόγω όμως των δυσχερειών στις οποίες προσέκρουε η άνοδος των τιμών, οι παραγωγοί αποφάσισαν, κατά τη συνάντηση της 26ης και 27ης Σεπτεμβρίου 1979, να αναβάλουν την ημερομηνία που είχαν προβλέψει για την επίτευξη του στόχου κατά αρκετούς μήνες, ήτοι για την 1η Δεκεμβρίου 1979· το νέο σχέδιο ήταν να « διατηρηθούν » καθ' όλο τον Οκτώβριο τα επίπεδα τιμών που είχαν ήδη επιτευχθεί, με το ενδεχόμενο μιας ενδιάμεσης αυξήσεως τον Νοέμβριο σε 1,90 ή 1,95 DM/kg (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 31, πρώτο και δεύτερο εδάφιο).
- 61 Η Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 83, τρίτο εδάφιο) δέχεται ότι καμία οδηγία καθορισμού τιμών δεν βρέθηκε στη Rhône-Poulenc· αυτό όμως δεν έχει σημασία, εφόσον η παρουσία της προσφεύγουσας στις συναντήσεις, καθώς και η συμμετοχή της στον καθορισμό του επιδιωκόμενου όγκου και στα σχέδια ποσοστώσεων, προκύπτει από τα ευρεθέντα έγγραφα.
- β) Τα επιχειρήματα των διαδίκων
- 62 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η έλλειψη αποδείξεων για την παρουσία της στις συναντήσεις διαψεύδει τη συμμετοχή της στον καθορισμό των επιδιωκόμενων τιμών, πολλώ μάλλον που η Επιτροπή αναγνώρισε, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ότι ματαίως είχε αναζητήσει οδηγίες καθορισμού τιμών προερχόμενες από τη Rhône-Poulenc στις εγκαταστάσεις αυτής.
- 63 Από την πλευρά της, η Επιτροπή επισημαίνει, αφενός, ότι η ICI, με την απάντησή της στην αίτηση παροχής πληροφοριών (γ. αιτ. παράρτ. 8), ανέφερε ότι « generally speaking the concept of recommending " target prices " was developed during the early mee-

tings which took place in 1978 » (« γενικώς, η σκέψη να συστηθούν “ τιμές-στόχοι ” αναπτύχθηκε κατά τις πρώτες συναντήσεις που πραγματοποιήθηκαν το 1978 ») και, αφετέρου, ότι τα πρακτικά της συνάντησως της 26ης και 27ης Σεπτεμβρίου 1979 (γ. αιτ. παράρτ. 12) αναφέρουν ότι η υλοποίηση της πρωτοβουλίας που απέβλεπε στην άνοδο των τιμών σε 2,05 DM/kg την 1η Σεπτεμβρίου 1979 αναβλήθηκε για την 1η Δεκεμβρίου 1979. Στα στοιχεία αυτά η Επιτροπή προσθέτει ότι υπήρχαν συγκλίνουσες οδηγίες καθορισμού τιμών προερχόμενες από διαφόρους παραγωγούς, πράγμα που αποδεικνύει ότι οι συμφωνίες για τις επιδιωκόμενες τιμές τέθηκαν πράγματι σε εφαρμογή.

- 64 Κατά συνέπεια, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η συμμετοχή της Rhône-Poulenc στον καθορισμό επιδιωκόμενων τιμών προκύπτει από τη συμμετοχή της σε συναντήσεις που πραγματοποιήθηκαν με τον σκοπό αυτόν.

γ) Η εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 65 Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι από τις συγκλίνουσες οδηγίες καθορισμού τιμών που έδωσαν η ATO, η BASF, η Hoechst, η ICI, η Linz και η Shell (παράρτημα Α, έγγραφο της 29ης Μαρτίου 1985) προκύπτει ότι η πρωτοβουλία που απέβλεπε στην επίτευξη της τιμής των 2,05 DM/kg την 1η Σεπτεμβρίου 1979 είχε αποφασιστεί και αναγγελθεί στα τέλη Ιουλίου. Η ύπαρξη της πρωτοβουλίας αυτής και η αναβολή της υλοποίησώς της για την 1η Δεκεμβρίου 1979 αποδεικνύονται από τα πρακτικά της συνάντησως της 26ης και 27ης Σεπτεμβρίου 1979 (γ. αιτ. παράρτ. 12), όπου αναφέρονται τα εξής: « 2.05 remains the target. Clearly 2.05 not achievable in Oct., not in Nov. Plan now is 2.05 on 1/12 » (« Το 2,05 παραμένει ως στόχος. Προφανώς το 2,05 δεν μπορεί να επιτευχθεί τον Οκτώβριο, ούτε τον Νοέμβριο. Το τωρινό σχέδιο είναι 2,05 την 1η Δεκεμβρίου »).
- 66 Εφόσον αποδείχθηκε επαρκώς κατά νόμον ότι η προσφεύγουσα συμμετείχε τακτικά στις συναντήσεις παραγωγών πολυπροπυλενίου από τα τέλη του 1978 ή τις αρχές του 1979 και ότι συμμετέσχε, ως εκ τούτου, και στη συνάντηση της 26ης και 27ης Σεπτεμβρίου 1979, της οποίας τα πρακτικά αναφέρουν ότι οι συμμετασχόντες συμφώνησαν επί των σταδίων υλοποίησως της επίδικης πρωτοβουλίας καθορισμού τιμών, η προσφεύγουσα δεν μπορεί να ισχυρίζεται ότι δεν συντάχθηκε με αυτήν την πρωτοβουλία χωρίς να παρέχει ενδείξεις υπέρ του ισχυρισμού της. Πράγματι, ελλείψει τέτοιων ενδείξεων, δεν υπάρχει κανένας λόγος να σκεφθεί κανείς ότι η προσφεύγουσα, κατ' αντίθεση προς τους λοιπούς συμμετασχόντες στη συνεδρίαση, δεν συντάχθηκε με την πρωτοβουλία. Διαπιστώνεται όντως ότι η προσφεύγουσα δεν παρέσχε καμία προς τούτο ένδειξη.

- 67 Πρέπει ακόμη να σημειωθεί ότι, έστω και αν η Επιτροπή δεν μπόρεσε να ανεύρει οδηγίες καθορισμού τιμών προερχόμενες από την προσφεύγουσα και δεν κατείχε, επομένως, αποδεικτικά στοιχεία περί του ότι αυτή υλοποίησε την επίδικη πρωτοβουλία καθορισμού τιμών, το γεγονός αυτό δεν αναιρεί τη διαπίστωση ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην πρωτοβουλία αυτή, εφόσον μετέσχε στη συνάντηση της 26ης και 27ης Σεπτεμβρίου 1979.
- 68 Πρέπει να προστεθεί ότι ορθώς η Επιτροπή συνήγαγε από την απάντηση της ICI στην αίτηση παροχής πληροφοριών — όπου αναφέρεται ότι « “ Target prices ” for the basic grade of each principal category of polypropylene as proposed by producers from time to time since 1 January 1979 are set forth in Schedule (...) » (« Οι κατά καιρούς προταθείσες από τους παραγωγούς “ τιμές-στόχοι ” από την 1η Ιανουαρίου 1979 και εντεύθεν, για τη βασική ποιότητα καθεμιάς από τις βασικές κατηγορίες πολυπροπυλενίου εκτίθενται στο παράρτημα (...) ») — ότι η πρωτοβουλία αυτή εντασσόταν σε σύστημα καθορισμού επιδιωκόμενων τιμών.
- 69 Πρέπει, επομένως, να συναχθεί ότι η Επιτροπή απέδειξε επαρκώς κατά νόμον ότι η προσφεύγουσα συγκαταλεγόταν μεταξύ των παραγωγών πολυπροπυλενίου μεταξύ των οποίων εκδηλώθηκε, κατά τη συνάντηση της 26ης και 27ης Σεπτεμβρίου 1979, σύμπτωση βουλήσεων σχετικά με την πρωτοβουλία καθορισμού τιμών που μνημονεύεται στην Απόφαση για το χρονικό διάστημα Ιουλίου έως Δεκεμβρίου 1979 και ότι η πρωτοβουλία αυτή εντασσόταν στο πλαίσιο συστήματος.

Δ — Ποσότητες-στόχοι και ποσοστάσεις

α) Η προσβαλλόμενη πράξη

- 70 Κατά την Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 31, τρίτο εδάφιο), « είχε αναγνωρισθεί ότι ένα αυστηρό σύστημα ποσοστάσεων ήταν σημαντικό » κατά τη συνάντηση της 26ης και 27ης Σεπτεμβρίου 1979, τα πρακτικά της οποίας μνημόνευαν κάποιο σχέδιο που είχε προταθεί ή συμφωνηθεί στη Ζυρίχη για τον περιορισμό των μηνιαίων πωλήσεων στο 80 % του μέσου όρου που είχε επιτευχθεί κατά τους οκτώ πρώτους μήνες του έτους.
- 71 Η Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 52) επισημαίνει ακόμα ότι διάφορα σχέδια κατανομής της αγοράς είχαν ήδη εφαρμοστεί πριν από τον Αύγουστο του 1982. Μολονότι ο προβλεπόμενος συνολικός όγκος παραγγελιών είχε επιμεριστεί σε ποσοστά μεταξύ των κατ' ιδίαν παραγωγών, δεν υπήρξε, ωστόσο, κανένας εκ των προτέρων συστημα-

τικός περιορισμός της συνολικής παραγωγής. Έτσι, οι προβλέψεις για το σύνολο της αγοράς αναθεωρούνταν περιοδικά, οι δε πωλήσεις του κάθε παραγωγού, εκφρασμένες σε τόννους, αναπροσαρμόζονταν, ώστε να ανταποκρίνονται προς το ποσοστό που του είχε επιτραπεί.

72 Για το 1979 καθορίστηκαν στόχοι ως προς τον όγκο (εκφραζόμενοι σε τόννους)· οι στόχοι αυτοί στηρίζονταν, εν μέρει τουλάχιστον, στις πωλήσεις που είχαν πραγματοποιηθεί κατά τα τρία προηγούμενα έτη. Πίνακες που ανευρέθησαν στην ICI ανέφεραν τον « αναπροσαρμοσμένο στόχο » ανά παραγωγό για το 1979, συγκρινόμενο προς την ποσότητα που είχε πράγματι πωληθεί κατά την περίοδο εκείνη στη Δυτική Ευρώπη. Η ύπαρξη σχεδίου κατανομής της αγοράς για το 1979 επιβεβαιώνεται από τα έγγραφα που ανευρέθησαν στην ΑΤΟ, τα οποία ανέφεραν, για κάθε εθνική αγορά, τους στόχους των τεσσάρων παραγωγών της Γαλλίας (ΑΤΟ, Rhône-Poulenc, Solvay και Hoechst France· Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 54).

73 Στα τέλη Φεβρουαρίου 1980, οι παραγωγοί συνομολόγησαν στόχους ως προς τον όγκο πωλήσεων για το 1980, εκφρασμένους και πάλι σε τόννους, με βάση το ετήσιο σύνολο της αγοράς, που είχε εκτιμηθεί σε 1 390 000 τόννους. Κατά την Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 55), πίνακες που περιέχουν τους « συμφωνηθέντες στόχους » για κάθε παραγωγό για το 1980 βρέθηκαν στην ΑΤΟ και στην ICI. Επειδή η πρώτη αυτή πρόβλεψη για το σύνολο της αγοράς αποδείχτηκε υπερβολικά αισιόδοξη, χρειάστηκε να αναθεωρηθούν προς τα κάτω οι ποσοστάσεις των κατ' ιδίαν παραγωγών, έτσι ώστε να αντιστοιχούν σε μια συνολική κατανάλωση για το εν λόγω έτος 1 200 000 τόννων μόνο. Αν εξαιρεθούν η ICI και η DSM, οι πωλήσεις που πραγματοποίησαν οι διάφοροι παραγωγοί αντιστοιχούσαν, σε γενικές γραμμές, προς τον στόχο τους.

β) Τα επιχειρήματα των διαδίκων

74 Η προσφεύγουσα διατείνεται ότι κακώς η Επιτροπή χαρακτήρισε ως ποσοστάσεις κάποιους αριθμούς που, ελλείψει οποιασδήποτε αποδείξεως περί δεσμεύσεως από πλευράς της προσφεύγουσας, δεν μπορούσαν να συνιστούν τίποτε περισσότερο από « στόχους πωλήσεως » για εσωτερική χρήση. Συναφώς, η προσφεύγουσα εκθέτει ειδικότερα ότι ο όρος « target », που μνημονεύεται σε ορισμένους πίνακες, σήμαινε τον όγκο που η κάθε επιχείρηση υπολόγιζε να πραγματοποιήσει κατά το οικείο έτος. Αυτό εξηγεί και τις « αναθεωρήσεις » που γίνονταν κατά τη διάρκεια του έτους, με τις οποίες οι επιχειρήσεις αναπροσάρμοζαν τις φιλοδοξίες τους στην πραγματικότητα της αγοράς. Τέτοιες αναθεωρήσεις δεν θα είχαν νόημα στο πλαίσιο ενός συστήματος ποσοστάσεων, διότι ακριβώς η ουσία του συστήματος αυτού είναι ότι δεν προσαρμόζεται αυτό στην πραγματικότητα της αγοράς, αλλά οι ποσότητες που διατίθενται στην αγορά προσαρμόζονται στις προκαθορισθείσες ποσοστάσεις.

- 75 Η προσφεύγουσα προσθέτει ότι η μνεία του ονόματός της σε σειρά πινάκων με αριθμητικά στοιχεία (γ. αιτ. παραρτ. 56 έως 61 και παράρτ. έγγραφο της 3ης Απριλίου 1985), που ανευρέθηκαν σε ορισμένες ανταγωνίστριες επιχειρήσεις, αφορούσαν τα έτη 1979 και 1980 και περιείχαν για κάθε επιχείρηση στοιχεία σχετικά με τις εμπορικές της δραστηριότητες, δεν αρκεί από μόνη της προς απόδειξη της συμμετοχής της σε σύμπραξη για τις ποσοστάσεις. Πράγματι, είναι εντελώς άγνωστες οι συνθήκες υπό τις οποίες καταρτίστηκαν οι πίνακες αυτοί.
- 76 Εξ άλλου, η προσφεύγουσα φρονεί ότι το γεγονός ότι το όνομά της αναγράφεται σε πίνακες δίπλα στα ονόματα επιχειρήσεων στις οποίες η Επιτροπή δεν καταλόγισε καμία παράβαση αποδεικνύει ότι η ίδια η καθής έκρινε ότι το στοιχείο αυτό ήταν ανεπαρκές προς απόδειξη της συμμετοχής σε σύμπραξη.
- 77 Η Επιτροπή υποστηρίζει, από την πλευρά της, ότι η συμμετοχή της προσφεύγουσας στον καθορισμό στόχων ως προς τον όγκο των πωλήσεων προκύπτει από τη μνεία του ονόματός της σε σειρά αριθμητικών πινάκων που περιλαμβάνουν, για τους διάφορους παραγωγούς, προηγούμενους όγκους πωλήσεων και ποσοστάσεις. Μεταξύ των εγγράφων αυτών, η Επιτροπή επισημαίνει ειδικότερα τέσσερα.
- 78 Το πρώτο απ' αυτά είναι ένας αχρονολόγητος πίνακας, τιτλοφορούμενος « Producers' Sales to West Europe » (« Πωλήσεις των παραγωγών στη Δυτική Ευρώπη »), ο οποίος ανευρέθηκε στην ICI (γ. αιτ. παράρτ. 55)· ο πίνακας αυτός περιλαμβάνει, για όλους τους παραγωγούς πολυπροπυλενίου της Δυτικής Ευρώπης, αριθμούς πωλήσεων σε χιλιοτόννους για το 1976, το 1977 και το 1978, καθώς και αριθμούς υπό τις περιγραφές « 1979 actual » (« πωλήσεις πραγματοποιηθείσες το 1979 ») και « revised target 79 » (« αναθεωρημένος στόχος 1979 »). Στη Rhône-Poulenc δόθηκε αναθεωρημένος στόχος 37,3 χιλιοτόνων. Κατά την Επιτροπή, το έγγραφο αυτό αποδεικνύει τη συμμετοχή της Rhône-Poulenc σε σχέδιο κατανομής της αγοράς για το 1979, εφόσον ορίζει τις ποσοστάσεις για κάθε παραγωγό για το έτος αυτό.
- 79 Το δεύτερο έγγραφο συνίσταται σε σειρά πινάκων που αποκαλύφθηκαν στην ΑΤΟ (παράρτ. έγγραφο της 3ης Απριλίου 1985), το οποίο περιέχει, για τους τέσσερις παραγωγούς της Γαλλίας (ΑΤΟ, Rhône-Poulenc, Solvay και Hoechst France), τους αριθμούς των πωλήσεών τους, σε διάφορα κράτη της Δυτικής Ευρώπης, για καθένα από τους τέσσερις τελευταίους μήνες του 1979. Σε μερικούς από τους πίνακες αυτούς περιέχεται σύγκριση μεταξύ των πραγματοποιηθέντων μεγεθών και των ποσοστάσεων: « 85 % των ποσοστάσεων » ή « 84,7 % των ποσοστάσεων ». Το έγγραφο αυτό απο-

δεικνύει τη συμμετοχή της Rhône-Poulenc όχι μόνο σε σχέδιο κατανομής της αγοράς για το 1979, αλλά και στον έλεγχο της εκτελέσεως του σχεδίου αυτού μεταξύ των τεσσάρων παραγωγών της Γαλλίας.

- 80 Το τρίτο έγγραφο είναι ένας πίνακας, με χρονολογία 26 Φεβρουαρίου 1980, τιτλοφορούμενος « Polypropylene — Sales target 1980 (kt) » [« Πολυπροπυλένιο — Στόχος πωλήσεων για το 1980 (σε χιλιοτόνους) »], ο οποίος ανευρέθηκε στην ΑΤΟ (γ. αιτ. παράρτ. 60)· στον πίνακα αυτόν παρατίθενται, για όλους τους παραγωγούς της Δυτικής Ευρώπης, τα εξής μεγέθη: « 1980 target » (« στόχος 1980 »), « opening suggestions » (« αρχικές προτάσεις »), « proposed adjustments » (« προτεινόμενες αναπροσαρμογές ») και « agreed targets 1980 » (« συμφωνηθέντες στόχοι για το 1980 »). Το έγγραφο αυτό δείχνει τον τρόπο με τον οποίο υπολογίστηκαν οι ποσοστάσεις.
- 81 Τα ανωτέρω στοιχεία επιρρωννύονται από έναν τέταρτο πίνακα που βρέθηκε και στην ΑΤΟ και στην ICI (γ. αιτ. παραρτ. 59 έως 61) και που περιέχει σύγκριση των πωλήσεων όλων των παραγωγών σε τόνους και σε μερίδια της αγοράς, υπό τις ακόλουθες περιγραφές: « 1979 actual », « 1980 target », « (1980) actual » και « 1981 aspirations » (« προσδοκίες »). Η Επιτροπή διατείνεται ότι η ICI δήλωσε, σχετικά με το έγγραφο αυτό, με την απάντησή της στην αίτηση παροχής πληροφοριών (γ. αιτ. παράρτ. 8), τα εξής: « the source of information for actual historic figures in this table would have been the producers themselves » (« η πηγή προελεύσεως των αριθμών του πίνακα αυτού, που αντιπροσωπεύουν ήδη συντελεσθείσες πράξεις, πρέπει να ήσαν οι ίδιοι οι παραγωγοί »).
- 82 Κατά την Επιτροπή, τα έγγραφα αυτά αποδεικνύουν ότι οι παραγωγοί μπόρεσαν να συμφωνήσουν για τον όγκο των πωλήσεων του καθενός, χρησιμοποιώντας ως βάση διαπραγματεύσεως αριθμούς που αντανακλούσαν τις φιλοδοξίες του καθενός. Οι διακυμάνσεις, σε σχέση προς τις χορηγηθείσες στους διαφόρους παραγωγούς ποσότητες, οφείλονται στο γεγονός ότι, λόγω μιας αρχικώς υπεραισιόδοξης εκτιμήσεως του μεγέθους της αγοράς, χρειάστηκε να αναπροσαρμοστούν οι ποσότητες που αντιστοιχούσαν στις ποσοστάσεις που είχαν συνομολογηθεί υπό μορφή μεριδίων της αγοράς, με βάση τη νέα πρόβλεψη για το σύνολο της αγοράς.
- 83 Εξ άλλου, οι αριθμοί που περιέχονται στους διαφόρους πίνακες δείχνουν ότι, κατά το 1980, η Rhône-Poulenc περιορίστηκε σχεδόν απόλυτα στο μερίδιο της αγοράς που της είχε δοθεί αρχικά (2,98 % αντί του αρχικώς συμφωνηθέντος 2,97 %).

84 Η Επιτροπή, τέλος, διατείνεται ότι η Amoco και η BP, αντίθετα απ' ό,τι η Rhône-Poulenc, δεν παρέστησαν στις συναντήσεις παραγωγών, πράγμα που είχε ασφαλώς επίπτωση στη συμμετοχή τους στην κατάρτιση των προαναφερθέντων πινάκων. Εκθέτει, στη συνέχεια, ότι συρροή αποδεικτικών στοιχείων (γ. αιτ. παραρτ. 8, 17, 33, 55, 59, 73 έως 87, 88) τεκμηριώνουν ότι οι αριθμοί που περιλαμβάνονται στους διάφορους πίνακες σχετικά με την Amoco αντανακλούν κατά προσέγγιση εκτίμηση της θέσης της. Η Επιτροπή συνάγει απ' αυτό ότι η Amoco ουδέποτε ανακοίνωσε εξατομικευμένα στοιχεία στις επιχειρήσεις μέλη της σύμπραξης, πράγμα που επιβεβαιώνεται από την απάντηση της ICI στην αίτηση παροχής πληροφοριών. Έτσι, η μνεία στους διάφορους πίνακες της Rhône-Poulenc αφενός και της Amoco αφετέρου δεν είναι της ίδιας φύσεως.

γ) Η εκτίμηση του Πρωτοδικείου

85 Πρέπει να υπομνηστεί ότι, από τα τέλη του 1978 ή τις αρχές του 1979, η προσφεύγουσα μετείχε τακτικά στις περιοδικές συναντήσεις παραγωγών πολυπροπυλενίου, κατά τις οποίες οι διάφοροι παραγωγοί συζητούσαν για τους όγκους των πωλήσεων και αντάλλασσαν σχετικές πληροφορίες.

86 Πρέπει να σημειωθεί, πέρα από τη συμμετοχή της Rhône-Poulenc στις συναντήσεις, ότι η επωνυμία της περιέχεται σε διάφορους πίνακες (γ. α. παράρτ. 55 έως 61 και παράρτ. έγγραφο της 3ης Απριλίου 1985), από το περιεχόμενο των οποίων προκύπτει σαφώς ότι σκοπός τους ήταν ο ορισμός των επιδιωκόμενων όγκων πωλήσεων. Οι περισσότερες όμως από τις προσφεύγουσες παραδέχτηκαν, με τις απαντήσεις τους σε γραπτή ερώτηση του Πρωτοδικείου, ότι οι πίνακες που αποκαλύφθηκαν στην ICI, την ATO και την Hercules δεν κατέστη δυνατόν να καταρτιστούν βάσει των στατιστικών του συστήματος Fides, η δε ICI δήλωσε, σχετικά με έναν από τους πίνακες αυτούς, με την απάντησή της στην αίτηση παροχής πληροφοριών (γ. αιτ. παράρτ. 8), ότι « the source of information for actual historic figures in this table would have been the producers themselves » (« η πηγή προελεύσεως των αριθμών του πίνακα αυτού, που αντιπροσωπεύουν ήδη συντελεσθείσες πράξεις, πρέπει να ήσαν οι ίδιοι οι παραγωγοί »). Ορθώς, επομένως, η Επιτροπή θεώρησε ότι το περιεχόμενο των πινάκων αυτών είχε δοθεί από τη Rhône-Poulenc στο πλαίσιο των συναγήςσεων στις οποίες συμμετείχε.

87 Η ορολογία που χρησιμοποιείται στους πίνακες που αφορούν τα έτη 1979 και 1980 [όπως « revised target » (« αναθεωρημένος στόχος »), « opening suggestions » (« αρχικές προτάσεις »), « proposed adjustments » (« προτεινόμενες αναπροσαρ-

μογές ») και « agreed targets » (« συμφωνηθέντες στόχοι »)] δικαιολογούν το συμπέρασμα ότι υπήρξε σύμπτωση των βουλήσεων των παραγωγών.

- 88 Όσον αφορά ειδικότερα το 1979, πρέπει να σημειωθεί, βάσει ολοκλήρου του κειμένου των πρακτικών της συναντήσεως της 26ης και 27ης Σεπτεμβρίου 1979 (γ. αιτ. παράρτ. 12) και βάσει του αχρονολόγητου πίνακα, ο οποίος κατασχέθηκε στην ICI (γ. αιτ. παράρτ. 55) και τιτλοφορείται “ Producers ” Sales to West Europe » (« Πωλήσεις των παραγωγών στη Δυτική Ευρώπη »), ο οποίος περιλαμβάνει για όλους τους παραγωγούς πολυπροπυλενίου της Δυτικής Ευρώπης τους αριθμούς πωλήσεων σε χιλιοτόννους για το 1976, το 1977 και το 1978, καθώς και βάσει των αριθμών που μνημονεύονται υπό τις περιγραφές « 1979 actual » (« πωλήσεις πραγματοποιηθείσες το 1979 »), « revised target » και « 79 », ότι, κατά τη συνεδρίαση αυτή, αναγνωρίστηκε η ανάγκη το σύστημα ποσοστώσεων που είχε συνομολογηθεί για το 1979 να καταστεί αυστηρότερο για τους τρεις τελευταίους μήνες του έτους αυτού. Πράγματι, ο όρος « tight » (αυστηρός), σε συνδυασμό προς τον περιορισμό στο 80 % του 1/12 των προβλεφθεισών ετησίων πωλήσεων, δείχνει ότι ο διακανονισμός που είχε αρχικά προβλεφθεί για το 1979 έπρεπε να καταστεί αυστηρότερος για τους τρεις αυτούς τελευταίους μήνες. Αυτή η ερμηνεία των πρακτικών επιρρωννύεται από τον προαναφερθέντα πίνακα, δεδομένου ότι αυτός περιέχει, υπό τον τίτλο « 79 », στην τελευταία στήλη δεξιά της στήλης που επιγράφεται « revised target », αριθμούς που πρέπει να αντιστοιχούν προς τις αρχικώς καθορισθείσες ποσοστώσεις. Αυτές χρειάστηκε να αναπροσαρμοστούν επί το αυστηρότερον, διότι είχαν καθοριστεί βάσει μιας υπερβολικά αισιόδοξης εκτιμήσεως της αγοράς, πράγμα που συνέβη, εξ άλλου, και το 1980. Οι διαπιστώσεις αυτές δεν αναιρούνται από την αναφορά που περιέχεται στην αιτιολογική σκέψη 31, τρίτο εδάφιο, της Αποφάσεως σε ένα σχέδιο « που είχε προταθεί ή συμφωνηθεί στη Ζυρίχη για να περιορίζονται μηνιαίως οι πωλήσεις στο 80 % του μέσου όρου που επιτυγχάνεται κατά τους πρώτους μήνες του έτους ». Συγκεκριμένα, η αναφορά αυτή, σε συνδυασμό προς την αιτιολογική σκέψη 54 της Αποφάσεως, πρέπει να γίνει αντιληπτή υπό την έννοια ότι είχαν ήδη καθοριστεί αρχικά στόχοι για τον όγκο των πωλήσεων, για τις μηνιαίες πωλήσεις των οκτώ πρώτων μηνών του 1979.
- 89 Εξ άλλου, οι Γάλλοι παραγωγοί, μεταξύ των οποίων και η προσφεύγουσα, αντάλλασαν συστηματικά, κάθε μήνα, τους αριθμούς των πωλήσεών τους κατά τους τέσσερις τελευταίους μήνες του 1979 και τους συνέκριναν προς τις « ποσοστώσεις » (παράρτ. έγγραφο της 3ης Απριλίου 1985). Είναι εύλογο το συμπέρασμα ότι οι Γάλλοι παραγωγοί — τουλάχιστον — επιχειρήσαν να ελέγξουν αν είχαν τηρηθεί οι συμφωνηθέντες στόχοι.
- 90 Όσον αφορά το 1980, το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι ο καθορισμός στόχων για τον όγκο των πωλήσεων ολοκλήρου του έτους προκύπτει από τον πίνακα με ημερομηνία

26 Φεβρουαρίου 1980, που βρέθηκε στην ΑΤΟ (γ. αιτ. παράρτ. 60) και περιέχει μια στήλη « agreed targets 1980 », και από τα πρακτικά των συναντήσεων του Ιανουαρίου 1981 (γ. αιτ. παράρτ. 17), κατά τις οποίες παραγωγοί, μεταξύ των οποίων δεν φέρεται η προσφεύγουσα, συνέκριναν τις πράγματι πωληθείσες ποσότητες (« Actual kt ») προς τους καθορισθέντες στόχους (« Target kt »). Εξ άλλου, τα έγγραφα αυτά επιβεβαιώνονται και από έναν πίνακα με ημερομηνία 8 Οκτωβρίου 1980 (γ. αιτ. παράρτ. 57), όπου συγκρίνονται δύο στήλες, από τις οποίες η μία περιλαμβάνει τη « Nameplate Capacity » (« ονομαστική ικανότητα παραγωγής 1980 ») και η άλλη την « 1980 Quota » (« ποσόστωση 1980 ») για τους καθ' έκαστον παραγωγούς.

- 91 Οι διαπιστώσεις αυτές δεν αναιρούνται από το γεγονός ότι η Επιτροπή δεν προέβη στις ίδιες διαπιστώσεις και εις βάρος της Amoco, της οποίας το όνομα επίσης περιλαμβάνεται στους προαναφερθέντες πίνακες. Η περίπτωση της Amoco διακρίνεται από εκείνη της προσφεύγουσας, κατά το ότι η επιχείρηση αυτή δεν συμμετέσχε στις συναντήσεις παραγωγών οι οποίες απέβλεπαν ιδίως στον καθορισμό στόχων για τον όγκο των πωλήσεων. Ήταν εύλογο, κατά συνέπεια, να κρίνει η Επιτροπή ότι οι αριθμοί που περιέχονταν στους διαφόρους πίνακες σχετικά με την Amoco συνιστούσαν απλώς κατά προσέγγισιν εκτιμήσεις της θέσης της, στις οποίες προέβαιναν οι άλλοι παραγωγοί, διότι δεν είχαν ανακοινωθεί εξατομικευμένα στοιχεία από την ίδια την επιχείρηση. Η απάντηση άλλωστε της ICI στην αίτηση παροχής πληροφοριών επιβεβαιώνει αυτό το συμπέρασμα, εφόσον αναφέρονται σ' αυτήν, μεταξύ άλλων, τα εξής: « However figures for Amoco/Hercules (...) would have been estimated from industry figures generally available from FIDES » (« Πάντως, οι αριθμοί για την Amoco/Hercules (...) πρέπει να στηρίζονται σε εκτιμήσεις βάσει των στοιχείων για τον κλάδο που είναι κοινώς προσιτά από το Fides »).
- 92 Πρέπει να προστεθεί ότι, λόγω της ταυτότητας του σκοπού των διαφόρων μέτρων περιορισμού του όγκου των πωλήσεων — που συνίστατο στη μείωση της πιέσεως που ασκούσε η υψηλότερη προσφορά πάνω στις τιμές —, ορθώς η Επιτροπή συνήγαγε ότι τα μέτρα αυτά εντάσσονταν στο πλαίσιο συστήματος ποσοτώσεων.
- 93 Εν όψει των παραπάνω σκέψεων, πρέπει να συναχθεί ότι η Επιτροπή απέδειξε επαρκώς κατά νόμον ότι η προσφεύγουσα περιλαμβανόταν μεταξύ των παραγωγών πολυπροπυλενίου μεταξύ των οποίων επήλθε σύμπτωση βουλήσεων σχετικά με τον επιδιωκόμενο όγκο των πωλήσεων για τα έτη 1979 και 1980, για τον οποίο γίνεται λόγος στην Απόφαση, και ότι αυτή η σύμπτωση βουλήσεων εντασσόταν σε σύστημα ποσοτώσεων.

2. Ο νομικός χαρακτήρισμός

A — Η προσβαλλόμενη πράξη

- 94 Κατά την Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 81, πρώτο εδάφιο), το σύνολο των σχεδίων και διακανονισμών που αποφασίστηκαν στο πλαίσιο του συστήματος των περιοδικών και θεσμοποιημένων συναντήσεων αποτέλεσε ενιαία και συνεχή « συμφωνία » κατά την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1.
- 95 Εν προκειμένω, οι παραγωγοί, αποδεχόμενοι ένα κοινό σχέδιο για τη ρύθμιση των τιμών και του εφοδιασμού στην αγορά πολυπροπυλενίου, συμμετέσχαν σε μια συμφωνία-πλαίσιο, η οποία εκδηλώθηκε με σειρά λεπτομερεστέρων επί μέρους συμφωνιών, οι οποίες εκπονήθηκαν κατά διαστήματα (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 81, τρίτο εδάφιο). Κατά την επεξεργασία των λεπτομερειών του ολικού σχεδίου, επιτεύχθηκε ρητή συμφωνία σε πολλά σημεία, όπως οι κατ' ιδίαν πρωτοβουλίες για τον καθορισμό τιμών και τα ετήσια σχέδια ποσοστώσεων (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 82, πρώτο εδάφιο).
- 96 Η Επιτροπή, με την Απόφασή της (αιτιολογική σκέψη 82, δεύτερο εδάφιο), κρίνει ότι, ακόμη και πριν από το 1979, οι διάφορες πρωτοβουλίες, που αναφέρεται ότι « ανελήφθησαν » από τον έναν ή τον άλλον παραγωγό και « ακολουθήθηκαν » από άλλους, προέκυψαν και αυτές από μεταξύ τους συμφωνία.
- 97 Όσον αφορά ειδικότερα την πρωτοβουλία του Δεκεμβρίου 1977, η Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 82, τρίτο εδάφιο) αναφέρει ότι, ακόμη και ενώπιον πελατών, στις συναντήσεις της EATP, ορισμένοι παραγωγοί όπως η Hercules, η Hoechst, η ICI, η Linz, η Rhône-Poulenc, η Saga και η Solvay, τόνιζαν την ανάγκη που υπήρχε, κατά την άποψή τους, να υπάρξει εναρμονισμένη δράση για την αύξηση των τιμών. Οι επαφές μεταξύ παραγωγών σχετικά με τον καθορισμό των τιμών συνεχίζονταν και έξω από το πλαίσιο των συναντήσεων της EATP. Βάσει των αποδεδειγμένων αυτών επαφών, η Επιτροπή θεωρεί ότι ο μηχανισμός, βάσει του οποίου ένας ή περισσότεροι παραγωγοί παραπονούνταν για « ανεπαρκή » περιθώρια κέρδους και πρότειναν κοινή δράση, ενώ οι άλλοι εξέφραζαν την υποστήριξή τους για τέτοιες κινήσεις, υπέκρυπτε συμφωνία για τις τιμές. Προσθέτει δε ότι, ακόμη και εν απουσία κάθε άλλης επαφής, ένας τέτοιος μηχανισμός θα μπορούσε από μόνος του να υποδηλώνει επαρκή συναίνεση στοιχειοθετούσα συμφωνία κατά την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1.

- 98 Το συμπέρασμα ότι υπήρξε μία μοναδική και συνεχής συμφωνία ουδόλως επηρεάζεται από το γεγονός ότι ορισμένοι παραγωγοί — αναπόφευκτα — δεν παρέστησαν σε όλες τις συναντήσεις. Δεδομένου ότι η μελέτη και η υλοποίηση κάθε « πρωτοβουλίας » απαιτούσε αρκετούς μήνες, η περιστασιακή απουσία ενός παραγωγού δεν σήμαινε και μη συμμετοχή του σ' αυτήν (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 83, πρώτο εδάφιο).
- 99 Κατά την Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 86, πρώτο εδάφιο), η λειτουργία της συμπράξεως, δεδομένου ότι στηριζόταν σε κοινό και λεπτομερές σχέδιο, αποτέλεσε « συμφωνία » κατά την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ.
- 100 Στην Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 86, δεύτερο εδάφιο) εκτίθεται ότι, μολονότι οι έννοιες των όρων « συμφωνία » και « εναρμονισμένη πρακτική » διαφέρουν μεταξύ τους, υπάρχουν περιπτώσεις στις οποίες η συμπαιγνία εμφανίζει στοιχεία και των δύο μορφών αθέμιτης συνεργασίας.
- 101 Ο όρος « εναρμονισμένη πρακτική » χαρακτηρίζει μια μορφή συντονισμού μεταξύ επιχειρήσεων, οι οποίες, χωρίς να φθάνουν μέχρι σημείου να συνάψουν κατά κυριολεξία σύμβαση, υποκαθιστούν ενσυνείδητα τους κινδύνους του ανταγωνισμού με την έμπρακτη συνεργασία μεταξύ τους (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 86, τρίτο εδάφιο).
- 102 Κατά την Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 87, πρώτο εδάφιο), η Συνθήκη διατυπώνει την « εναρμονισμένη πρακτική » ως ξεχωριστή έννοια, για να εμποδίζει τις επιχειρήσεις να καταστρατηγούν την εφαρμογή του άρθρου 85, παράγραφος 1, διαμορφώνοντας, με αμοιβαία συνεννόηση, μια συμπεριφορά αντιβαίνουσα μεν προς τον ανταγωνισμό, μη δυνάμενη όμως να εξομοιωθεί προς οριστική συμφωνία, αλληλοενημερώνόμενες, παραδείγματος χάριν, εκ των προτέρων για τη στάση που προτίθεται να τηρήσει η καθεμία, έτσι ώστε να μπορέσει να ρυθμίζει την εμπορική συμπεριφορά της γνωρίζοντας ότι και οι ανταγωνιστές της θα ενεργήσουν κατά τον ίδιο τρόπο (βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 14ης Ιουλίου 1972, στην υπόθεση 48/69, ICI κατά Επιτροπής, Rec. 1972, σ. 619).
- 103 Με την απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 1975, στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 40/73 έως 48/73, 50/73, 54/73 έως 56/73, 111/73, 113/73 και 114/73, Suiker Unie κ. λπ. κατά Επιτροπής (Rec. 1975, σ. 1663), το Δικαστήριο δέχτηκε ότι τα κριτήρια συντονισμού και συνεργασίας που έχουν καθοριστεί από τη νομολογία του ουδόλως προϋποθέτουν την κατάρτιση πραγματικού « σχεδίου », αλλά πρέπει να γίνονται νοητά υπό το

πρίσμα της βαθύτερης αντίληψης που διέπει τις διατάξεις περί ανταγωνισμού της Συνθήκης, ότι κάθε επιχειρηματίας πρέπει να διαμορφώνει αυτόνομα την πολιτική που προτίθεται να ακολουθήσει στην κοινή αγορά. Και ναι μεν η επιταγή αυτή της αυτονομίας δεν αναιρεί το δικαίωμα των επιχειρήσεων να προσαρμόζονται ευφυώς στην ήδη εκδηλωθείσα ή στην προβλεπόμενη συμπεριφορά των ανταγωνιστών τους, αποκλείει όμως αυστηρώς κάθε άμεση ή έμμεση επαφή μεταξύ τους, επιδιώκουσα είτε να επηρεάσει τη συμπεριφορά ενός υπάρχοντος ή δυνητικού ανταγωνιστή στην αγορά, είτε να αποκαλύψει σ' έναν τέτοιο ανταγωνιστή τη συμπεριφορά που οι ίδιες έχουν αποφασίσει ή έχουν κατά νουν να τηρήσουν στην αγορά (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 87, δεύτερο εδάφιο). Μια τέτοια συμπεριφορά μπορεί να εμπίπτει στο άρθρο 85, παράγραφος 1, ως « εναρμονισμένη πρακτική », έστω και αν τα μέρη δεν έχουν συνεννοηθεί εκ των προτέρων βάσει κοινού σχεδίου καθορίζοντας τη δράση τους στην αγορά, αλλά υιοθετούν μηχανισμούς συμπαιγνίας ή προσχωρούν σε τέτοιους μηχανισμούς που διευκολύνουν τον συντονισμό της εμπορικής τους συμπεριφοράς (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 87, τρίτο εδάφιο, πρώτη περίοδος).

- 104 Εξ άλλου, η Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 87, τρίτο εδάφιο, τρίτη περίοδος) επισημαίνει ότι, σε μια σύνθετη σύμπραξη, είναι πιθανόν ορισμένοι παραγωγοί να μην έχουν εκδηλώσει, σε κάθε περίπτωση, τη ρητή τους συγκατάθεση για τη συμπεριφορά την οποία ακολούθησαν οι λοιποί, παρ' όλο που δηλώνουν την υποστήριξή τους στο όλο σχέδιο και δρουν αναλόγως. Από ορισμένες πλευρές, επομένως, η συνεχής συνεργασία και συμπαιγνία των παραγωγών στην υλοποίηση της ολικής συμφωνίας ενδέχεται να εμφανίζει ορισμένα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της εναρμονισμένης πρακτικής (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 87, τρίτο εδάφιο, πέμπτη περίοδος).
- 105 Η σημασία, επομένως, της έννοιας της εναρμονισμένης πρακτικής δεν προκύπτει τόσο, κατά την Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 87, τέταρτο εδάφιο), από τη διάκριση μεταξύ της πρακτικής αυτής και μιας « συμφωνίας », όσο από τη διάκριση μεταξύ μιας συμπαιγνίας που εμπίπτει στο άρθρο 85, παράγραφος 1, και της απλής παράλληλης συμπεριφοράς που δεν ενέχει κανένα στοιχείο διαβουλεύσεως. Μικρή σημασία έχει, επομένως, η ακριβής μορφή την οποία προσέλαβε εν προκειμένω η συμπαιγνιακή συμπεριφορά.
- 106 Η Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 88, πρώτο και δεύτερο εδάφιο) διαπιστώνει ότι οι περισσότεροι από τους παραγωγούς ισχυρίστηκαν, κατά τη διοικητική διαδικασία, ότι η συμπεριφορά τους στο πλαίσιο των λεγόμενων « πρωτοβουλιών καθορισμού τιμών » δεν ήταν αποτέλεσμα κάποιας « συμφωνίας » κατά την έννοια του άρθρου 85 (βλ. Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 82), ούτε αποδεικνύει την ύπαρξη εναρμονισμένης πρακτικής, η συνδρομή της οποίας προϋποθέτει « φανερή δράση » στην αγορά· τέτοια

όμως φανερή δράση ουδόλως συντρέχει εν προκειμένω, εφόσον ουδέποτε γνωστοποιήθηκε στους πελάτες τιμοκατάλογος ή « τιμή-στόχος ». Η Απόφαση απορρίπτει το επιχείρημα αυτό, με την αιτιολογία ότι, εάν ήταν αναγκαίο, στην παρούσα υπόθεση, να στηριχθεί κανείς στην ύπαρξη εναρμονισμένης πρακτικής, η προϋπόθεση να έχουν προβεί οι συμμετέχοντες στη λήψη ορισμένων μέτρων για την επίτευξη του κοινού τους στόχου πληρούται κάλλιστα. Οι διάφορες πρωτοβουλίες για τον καθορισμό τιμών προκύπτουν από τα έγγραφα. Είναι επίσης αναμφισβήτητο ότι οι κατ' ιδίαν παραγωγοί ενήργησαν εκ παραλλήλου για να τις θέσουν σε εφαρμογή. Τα μέτρα που έλαβαν οι παραγωγοί, είτε ατομικά είτε συλλογικά, προκύπτουν από έγγραφα: πρακτικά συναντήσεων, εσωτερικά σημειώματα, οδηγίες και εγκύκλιοι στους υπευθύνους πωλήσεων και επιστολές στους πελάτες. Είναι εντελώς αδιάφορο εάν οι παραγωγοί « δημοσίευσαν » ή όχι τιμοκαταλόγους. Οι οδηγίες για τις τιμές, αυτές καθαυτές, δεν παρέχουν μόνο την καλύτερη δυνατή απόδειξη για τις ενέργειες στις οποίες προέβη κάθε παραγωγός προς υλοποίηση του κοινού στόχου, αλλά, ως εκ του περιεχομένου και της χρονολογίας τους, και την απόδειξη της συμπαιγνίας.

B — Τα επιχειρήματα των διαδίκων

107 Η προσφεύγουσα προσάπτει στην Επιτροπή ότι δεν χαρακτήρισε σαφώς την παράβαση είτε ως « συμφωνία » είτε ως « εναρμονισμένη πρακτική » και ότι θεώρησε άνευ σημασίας τον ακριβή χαρακτηρισμό, ενώ η νομολογία απαιτεί ακριβή χαρακτηρισμό (απόφαση της 3ης Ιουλίου 1985, στην υπόθεση 243/83, Binon, Συλλογή 1985, σ. 2015, σκέψεις 14 έως 16). Ο χαρακτηρισμός της συμπράξεως είναι ουσιώδης, καθ' ότι άλλα είναι τα συστατικά στοιχεία των οποίων πρέπει να αποδεικνύεται η συνδρομή στην περίπτωση της « συμφωνίας » και άλλα στην περίπτωση της « εναρμονισμένης πρακτικής ». Στην περίπτωση της « συμφωνίας », η παράβαση στοιχειοθετείται άπαξ οι επιχειρήσεις ανέλαβαν δέσμευση, έστω και αν η δέσμευση είναι απλώς ηθική ή αν δεν έχει εκδηλωθεί στην αγορά μέσω συμπεριφοράς που περιορίζει τον ανταγωνισμό. Η « εναρμονισμένη πρακτική », αντιθέτως, προϋποθέτει παράλληλη ή συντονισμένη κοινή δράση των επιχειρήσεων στην αγορά. Μόνο μια τέτοια συμπεριφορά στην αγορά μπορεί να στοιχειοθετήσει, εις βάρος επιχειρήσεων που δεν έχουν αναλάβει καμία υποχρέωση, συγκεκριμένη έκφραση της αντιβαίνουσας προς τον ανταγωνισμό συνεννοήσεώς τους και, κατά συνέπεια, υλοποίηση της συμπράξεως.

108 Κατά την προσφεύγουσα, εφόσον δεν δεσμεύτηκαν να δράσουν κατά τρόπο αντιβαίνοντα προς τον ανταγωνισμό, οι επιχειρήσεις δεν μπορούν να καταδικασθούν για συμμετοχή σε εναρμονισμένη πρακτική, παρά μόνον αν έδρασαν όντως στην αγορά κατά τρόπο αντιβαίνοντα προς τον ανταγωνισμό. Πράγματι, σε επίπεδο συμπεριφοράς στην αγορά εκδηλώνεται κατ' ανάγκην η εναρμονισμένη πρακτική που αποσκοπεί στον επηρεασμό του ανταγωνισμού, έστω και αν η πρακτική αυτή — αντίθετα απ' ό,τι η εναρμονισμένη πρακτική που έχει ως αποτέλεσμα τον επηρεασμό του ανταγωνισμού — δεν επιτύχει τον στόχο της, που είναι να πλήξει τον ανταγωνισμό.

109 Έτσι, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η εναρμονισμένη πρακτική προϋποθέτει κατ' ανάγκην, ως συστατικό της στοιχείο, ότι οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις πράγματι ακολουθούν συντονισμένη συμπεριφορά στην αγορά. Περιορίζοντας την έννοια της εναρμονισμένης πρακτικής σε ένα μόνο από τα συστατικά της στοιχεία (τη διαβούλευση) και λησμονώντας το δεύτερο στοιχείο (που είναι η συμπεριφορά), η Επιτροπή παρέχει στον εαυτό της τη δυνατότητα να καταδικάσει μια επιχείρηση υπό το πρόσχημα ότι αυτή είχε επαφές με τους ανταγωνιστές της, χωρίς οι επαφές αυτές να είχαν έστω και ελαχίστη επίπτωση στη συμπεριφορά της, ούτε η επιχείρηση να είχε την πρόθεση να δώσει μια τέτοια προέκταση. Κατά την άποψη της προσφεύγουσας, η νομολογία του Δικαστηρίου, ορθώς ερμηνευόμενη, συνάδει προς τη δική της θέση (αποφάσεις της 14ης Ιουλίου 1972, στην υπόθεση 48/69, όπ. π., σκέψη 65· της 16ης Δεκεμβρίου 1975, στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 40/73 έως 48/73, 50/73, 54/73 έως 56/73, 111/73, 113/73 και 114/73, όπ. π.· της 14ης Ιουλίου 1981, στην υπόθεση 172/80, Züchner, Συλλογή 1981, σ. 2021, σκέψη 12· της 21ης Φεβρουαρίου 1984, στην υπόθεση 86/82, Hasselblad κατά Επιτροπής, Συλλογή 1984, σ. 883, σκέψεις 24 επ.· της 28ης Μαρτίου 1984, στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 29/83 και 30/83, Compagnie royale asturienne des mines και Rheinzink κατά Επιτροπής, Συλλογή 1984, σ. 1679· της 3ης Ιουλίου 1985, στην υπόθεση 243/83, όπ. π., σκέψεις 11 επ.), κατά το ότι απαιτεί εκδήλωση μιας συμπεριφοράς στην αγορά. Το ίδιο ισχύει και ως προς την αιτιολογική σκέψη 88 της Αποφάσεως.

110 Η προσφεύγουσα σημειώνει ότι το ζήτημα του χαρακτηρισμού και του ορισμού της παραβάσεως έχει, εν προκειμένω, σημασία, διότι η Επιτροπή δεν απέδειξε τη συμμετοχή της Rhône-Poulenc ούτε σε συμφωνία ούτε σε εναρμονισμένη πρακτική, αν γίνει δεκτή η άποψη της Rhône-Poulenc ότι η εναρμονισμένη πρακτική προϋποθέτει ότι πράγματι τηρήθηκε μια «συντονισμένη συμπεριφορά στην αγορά. Κατά την προσφεύγουσα, ο ορισμός του όρου «εναρμονισμένη πρακτική» αποκτά, επομένως, ιδιαίτερη σημασία. Η σημασία αυτή αυξάνει ακόμη περισσότερο, καθ' όσον είναι η πρώτη φορά που το ζήτημα αυτό τίθεται με αυτή τη μορφή ενώπιον του κοινοτικού δικαστή. Πράγματι, στις υποθέσεις που έχουν υποβληθεί μέχρι τούδε στο Δικαστήριο, η συμπεριφορά στην αγορά δεν αμφισβητούνταν ως προς τα πραγματικά της στοιχεία, αλλά ετίθετο μόνο το ζήτημα αν ακούσε για να πιθανολογήσει διαβούλευση.

111 Κατά την Επιτροπή, αντιθέτως, το ζήτημα αν μια συμπαιγνία ή σύμπραξη πρέπει να χαρακτηριστεί νομικά ως συμφωνία ή ως εναρμονισμένη πρακτική κατά την έννοια του άρθρου 85 της Συνθήκης ΕΟΚ ή αν η συμπαιγνία αυτή εμπεριέχει στοιχεία και της μιας και της άλλης είναι αμελητέας σημασίας. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή διατείνεται ότι οι όροι «συμφωνία» και «εναρμονισμένη πρακτική» περικλείουν διάφορες μορφές διακανονισμών, με τις οποίες οι ανταγωνιστές, αντί να διαμορφώνουν τη μέλλουσα ανταγωνιστική τους συμπεριφορά με πλήρη ανεξαρτησία, δεσμεύονται αμοιβαία, περιορίζοντας την ελευθερία δράσεώς τους στην αγορά με άμεσες ή έμμεσες μεταξύ τους επαφές.

- 112 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η χρήση διαφορετικών όρων στο άρθρο 85 έχει ως σκοπό να απαγορεύσει κάθε μορφή συμπαιγνίας και όχι να προβλέψει διαφορετική μεταχείριση για καθεμιά απ' αυτές. Κατά συνέπεια, η προσπάθεια να χαραχθεί μια γραμμή οριοθέτησης μεταξύ όρων που αποσκοπούν στο να καταλάβουν κάθε μορφή απαγορευόμενης συμπεριφοράς δεν ασκεί επιρροή. Η *ratio legis* της εισαγωγής στο άρθρο 85 του όρου «εναρμονισμένη πρακτική» είναι ότι επιδιώκεται έτσι να περιληφθούν, παράλληλα προς τις συμφωνίες, και μορφές συμπαιγνίας που αντανακλούν απλώς κάποιον *en τοις πράγμασι* συντονισμό ή κάποια έμπρακτη συνεργασία, αλλά που είναι πάντως ικανές να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό (προαναφερθείσα απόφαση της 14ης Ιουλίου 1972, στην υπόθεση 48/69, σκέψεις 64 έως 66).
- 113 Διατείνεται ότι, όπως προκύπτει από τη νομολογία του Δικαστηρίου (προαναφερθείσα απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 1975, στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 40/73 έως 48/73, 50/73, 54/73 έως 56/73, 111/73, 113/73 και 114/73, σκέψεις 173 και 174), επιδιώκεται η παρεμπόδιση κάθε μορφής επαφής, άμεσης ή έμμεσης, μεταξύ επιχειρήσεων, έχουσας ως σκοπό ή ως αποτέλεσμα είτε τον επηρεασμό της συμπεριφοράς στην αγορά ενός τωρινού ή δυνητικού ανταγωνιστή, είτε την αποκάλυψη σε έναν τέτοιο ανταγωνιστή της συμπεριφοράς την οποία η επιχείρηση έχει αποφασίσει — ή έχει κατά νουν — να τηρήσει στην αγορά. Η ύπαρξη εναρμονισμένης πρακτικής εντοπίζεται, επομένως, ήδη σε επίπεδο επαφής μεταξύ ανταγωνιστών, πριν από οποιαδήποτε εκδήλωση της συμπεριφοράς τους στην αγορά.
- 114 Κατά την Επιτροπή, εναρμονισμένη πρακτική υπάρχει, άπαξ και υπάρχει διαβούλευση με σκοπό τον περιορισμό της έναντι αλλήλων αυτονομίας των επιχειρήσεων, τούτο δε έστω και αν δεν έχει διαπιστωθεί καμιά πραγματική συμπεριφορά στην αγορά. Κατά την Επιτροπή, η συζήτηση αφορά, στην ουσία, την έννοια της λέξεως «πρακτική». Αποκρούει την άποψη της προσφεύγουσας ότι η λέξη αυτή έχει την έννοια της «συμπεριφοράς στην αγορά». Η λέξη αυτή μπορεί, κατά την άποψη της Επιτροπής, να καλύπτει το απλό γεγονός της συμμετοχής σε επαφές, εφόσον αυτές έχουν ως σκοπό να περιορίσουν την αυτονομία των επιχειρήσεων.
- 115 Προσθέτει ότι αν, για να στοιχειοθετηθεί εναρμονισμένη πρακτική, απαιτούνταν η συνδρομή και των δύο στοιχείων — διαβουλεύσεως και συμπεριφοράς στην αγορά —, όπως φρονεί η προσφεύγουσα, αυτό θα είχε ως αποτέλεσμα να μείνει εκτός πεδίου εφαρμογής του άρθρου 85 ολόκληρο φάσμα πρακτικών που έχουν ως σκοπό, όχι όμως κατ' ανάγκην και ως αποτέλεσμα, τη νόθευση του ανταγωνισμού στην κοινή αγορά. Θα εξουδετερωνόταν έτσι μέρος της αποτελεσματικότητας του άρθρου 85. Εξ άλλου, η

άποψη της προσφεύγουσας δεν συμφωνεί με τη νομολογία του Δικαστηρίου που αναφέρεται στην έννοια της εναρμονισμένης πρακτικής (προαναφερθείσες αποφάσεις της 14ης Ιουλίου 1972, στην υπόθεση 48/69, σκέψη 66· της 16ης Δεκεμβρίου 1975, στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 40/73 έως 48/73, 50/73, 54/73 έως 56/73, 111/73, 113/73 και 114/73, σκέψη 26· της 14ης Ιουλίου 1981, στην υπόθεση 172/80, σκέψη 14). Η νομολογία αυτή ναι μεν μνημονεύει κάθε φορά πρακτικές που ασκούνται στην αγορά, δεν τις μνημονεύει όμως ως συστατικό στοιχείο της παραβάσεως, όπως υποστηρίζει η προσφεύγουσα, αλλά ως πραγματικό περιστατικό, από το οποίο μπορεί να συναχθεί ότι υπήρξε διαβούλευση. Κατά τη νομολογία αυτή, δεν απαιτείται καμία πραγματική συμπεριφορά στην αγορά. Αρκεί μόνο να ήρθαν οι επιχειρήσεις σε επαφή μεταξύ τους, χαρακτηριστικό του ότι εγκατέλειψαν την αναγκαία για κάθε επιχείρηση αυτονομία.

- 116 Κατά την Επιτροπή, επομένως, δεν είναι ανάγκη, για να υπάρχει παράβαση του άρθρου 85, να εφάρμοσαν οι επιχειρήσεις στην πράξη εκείνο για το οποίο συνεννοήθηκαν. Η αποδοκιμαζόμενη με το άρθρο 85, παράγραφος 1, συμπεριφορά συντρέχει κάλλιστα, από τη στιγμή που η πρόθεση υποκαταστάσεως των κινδύνων του ανταγωνισμού με τη συνεργασία υλοποιείται με τη μορφή διαβουλεύσεως, χωρίς κατ' ανάγκην και να εκδηλωθεί, στη συνέχεια, στην αγορά κάποια συμπεριφορά δυνάμενη να διαπιστωθεί.
- 117 Καταλήγει τονίζοντας ότι δικαιολογημένα χαρακτήρισε τη διαπιστωθείσα εν προκειμένω παράβαση, κυρίως μεν, ως συμφωνία, επικουρικώς δε και καθ' όσον ήθελε παραστεί αναγκαίο, ως εναρμονισμένη πρακτική.

Γ — Η εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 118 Πρέπει, προκαταρκτικώς, να γίνει δεκτό ότι το ζήτημα αν η Επιτροπή είχε ή όχι την υποχρέωση να χαρακτηρίσει κάθε πραγματικό στοιχείο το οποίο έκρινε ως αποδεδειγμένο εις βάρος της προσφεύγουσας είτε ως συμφωνία είτε ως εναρμονισμένη πρακτική, κατά την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ, δεν ασκεί επιρροή. Συγκεκριμένα, όπως προκύπτει από την ανάγνωση των συνδυασμένων αιτιολογικών σκέψεων 80, δεύτερο εδάφιο, 81, τρίτο εδάφιο, και 82, πρώτο εδάφιο, της Αποφάσεως, η Επιτροπή χαρακτήρισε καθένα από τα επί μέρους αυτά στοιχεία, κυρίως, ως « συμφωνία ».
- 119 Ομοίως, από την ανάγνωση των συνδυασμένων αιτιολογικών σκέψεων 86, δεύτερο και τρίτο εδάφιο, 87, τρίτο εδάφιο, και 88, της Αποφάσεως, η Επιτροπή χαρακτήρισε, επι-

κουρικός, ως « εναρμονισμένες πρακτικές » τα στοιχεία παραβάσεως, οσάκις αυτά είτε δεν αρκούσαν για να στηρίξουν το συμπέρασμα ότι τα μέρη είχαν συνεννοηθεί προηγουμένως επί κοινού σχεδίου καθορίζοντας τη δράση τους στην αγορά, είχαν όμως δεχτεί ή είχαν προσχωρήσει σε μηχανισμούς συμπαιγνίας που διευκόλυναν τον συντονισμό της εμπορικής τους πολιτικής, είτε δεν αρκούσαν, λόγω του περίπλοκου χαρακτήρα της συμπράξεως, για να αποδειχθεί ότι ορισμένοι παραγωγοί είχαν εκφράσει τη ρητή τους συγκατάθεση στη συμπεριφορά που υιοθέτησαν οι άλλοι, παρ' όλο που εκδήλωναν την υποστήριξή τους στο όλο σχέδιο και δρούσαν αναλόγως. Έτσι, η Απόφαση καταλήγει στο συμπέρασμα ότι, υπό ορισμένες επόψεις, η συνεχής συνεργασία και συμπαιγνία των παραγωγών κατά τη θέση σε εφαρμογή μιας συνολικής συμφωνίας μπορεί να εμφανίζει ορισμένα χαρακτηριστικά της εναρμονισμένης πρακτικής.

120 Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι, εφόσον από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι, για να υφίσταται συμφωνία κατά την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ, αρκεί οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις να έχουν εκδηλώσει την κοινή τους βούληση να συμπεριφέρονται στην αγορά κατά ορισμένο τρόπο (βλ. αποφάσεις της 15ης Ιουλίου 1970, στην υπόθεση 41/69, ACF Chemiefarma κατά Επιτροπής, Rec. 1970, σ. 661, σκέψη 112, και της 29ης Οκτωβρίου 1980, στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 209/78 έως 215/78 και 218/78, Van Landewyck κατά Επιτροπής, Rec. 1980, σ. 3125, σκέψη 86), δικαιολογημένα η Επιτροπή χαρακτήρισε ως συμφωνία, κατά την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ, τη σύμπτωση των βουλήσεων της προσφεύγουσας και άλλων παραγωγών πολυπροπυλενίου, την οποία απέδειξε επαρκώς κατά νόμον και η οποία αφορούσε τις επιδιωκόμενες τιμές για την περίοδο από Ιούλιο έως Δεκέμβριο 1979 και τον επιδιωκόμενο όγκο πωλήσεων για τα έτη 1979 και 1980.

121 Για τον ορισμό της έννοιας της εναρμονισμένης πρακτικής, είναι αναγκαία η παραπομπή στη νομολογία του Δικαστηρίου, από όπου προκύπτει ότι τα κριτήρια συντονισμού και συνεργασίας τα οποία έθεσε προηγουμένως πρέπει να γίνονται νοητά υπό το πρίσμα της βαθύτερης αντίληψης που διέπει τις διατάξεις περί ανταγωνισμού της Συνθήκης, ότι κάθε επιχειρηματίας πρέπει να διαμορφώνει αυτόνομα την πολιτική που προτίθεται να ακολουθήσει στην κοινή αγορά. Και ναι μεν η επιταγή αυτή της αυτονομίας δεν αναιρεί το δικαίωμα των επιχειρήσεων να προσαρμόζονται ευφυώς στην ήδη εκδηλωθείσα ή στην προβλεπόμενη συμπεριφορά των ανταγωνιστών τους, αποκλείει όμως αυστηρώς κάθε άμεση ή έμμεση επαφή μεταξύ τους, επιδιώκουσα είτε να επηρεάσει τη συμπεριφορά ενός υπάρχοντος ή δυνητικού ανταγωνιστή στην αγορά, είτε να αποκαλύψει σ' έναν τέτοιο ανταγωνιστή τη συμπεριφορά που οι ίδιες έχουν αποφασίσει ή έχουν κατά νουν να τηρήσουν στην αγορά (προαναφερθείσα απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 1975, στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 40/73 έως 48/73, 50/73, 54/73 έως 56/73, 111/73, 113/73 και 114/73, σκέψεις 173 και 174).

- 122 Εν προκειμένω, η προσφεύγουσα μετέσχε σε συναντήσεις που είχαν ως σκοπό τον καθορισμό επιδιωκομένων τιμών και επιδιωκομένου όγκου πωλήσεων· κατά τις συναντήσεις αυτές ανταλλάσσονταν μεταξύ των ανταγωνιστών πληροφορίες σχετικά με τις τιμές που επιθυμούσαν να εφαρμοστούν στην αγορά, σχετικά με τις τιμές που είχαν κατά νουν να εφαρμόσουν στην αγορά, σχετικά με το κατώτατο όριο συμφέρουσας λειτουργίας τους, τους περιορισμούς του όγκου πωλήσεων που έκριναν αναγκαίους ή τα αριθμητικά στοιχεία των πωλήσεών τους. Μετέχοντας στις συναντήσεις αυτές, συνέπραξε με τους ανταγωνιστές της σε διαβούλευση που είχε ως σκοπό να επηρεάσει τη συμπεριφορά τους στην αγορά και να αποκαλύψει τη συμπεριφορά που κάθε παραγωγός είχε κατά νουν να τηρήσει ο ίδιος στην αγορά.
- 123 Έτσι, η προσφεύγουσα όχι μόνο επιδίωξε να άρει προληπτικά την αβεβαιότητα σχετικά με τη μελλοντική συμπεριφορά των ανταγωνιστών της, αλλά και πρέπει ασφαλώς να έλαβε υπόψη, άμεσα ή έμμεσα, τις πληροφορίες που συνέλεξε κατά τις συναντήσεις αυτές, για να καθορίσει την πολιτική που θα ακολουθούσε στην αγορά. Ομοίως, και οι ανταγωνιστές της πρέπει ασφαλώς να έλαβαν υπόψη, άμεσα ή έμμεσα, τις πληροφορίες που τους αποκάλυψε η προσφεύγουσα σχετικά με τη συμπεριφορά που είχε αποφασίσει ή που είχε κατά νουν να τηρήσει η ίδια στην αγορά, για να καθορίσουν την πολιτική που θα ακολουθούσαν.
- 124 Επομένως, δικαιολογημένα η Επιτροπή χαρακτήρισε, ως εκ του σκοπού τους, επικουρικός ως εναρμονισμένη πρακτική, κατά την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ, τη συνάντηση της EATP της 22ας Νοεμβρίου 1977, στην οποία συμμετέσχε και η προσφεύγουσα, και τις περιοδικές συναντήσεις παραγωγών πολυπροπυλενίου, στις οποίες συμμετέσχε η προσφεύγουσα από τα τέλη του 1978 ή από τις αρχές του 1979 μέχρι τα τέλη του 1980.
- 125 Όσον αφορά το ζήτημα αν η Επιτροπή δικαιολογημένα έκρινε ότι υπήρχε ενιαία παράβαση, την οποία χαρακτηρίζει, στο άρθρο I της Αποφάσεως, ως « συμφωνία και εναρμονισμένη πρακτική », το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι οι διάφορες παρατηρηθείσες εναρμονισμένες πρακτικές και οι διάφορες συναφθείσες συμφωνίες εντάσσονταν, ως εκ της ταυτότητας του σκοπού τους, σε συστήματα περιοδικών συναντήσεων, καθορισμού επιδιωκομένων τιμών και ποσοστώσεων.
- 126 Πρέπει να τονιστεί ότι τα συστήματα αυτά εντάσσονταν σε σειρά προσπαθειών των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων που συνέκλιναν σε έναν και τον αυτό οικονομικό σκοπό:

να νοθευθεί η φυσιολογική εξέλιξη των τιμών στην αγορά του πολυπροπυλενίου. Είναι, επομένως, τεχνητή η απόπειρα να υποδιαιρευθεί αυτή η συνεχής συμπεριφορά, που χαρακτηρίζεται από έναν και τον αυτό σκοπό, αναλυόμενη σε πλείονες και χωριστές παραβάσεις. Συγκεκριμένα, η προσφεύγουσα έλαβε μέρος — επί σειρά ετών — σε ολοκληρωμένο σύνολο συστημάτων, τα οποία συνιστούν ενιαία παράβαση, η οποία συγκεκριμενοποιήθηκε προοδευτικά τόσο με συμφωνίες όσο και με αθέμιτες εναρμονισμένες πρακτικές.

- 127 Επιβάλλεται να λεχθεί, εξ άλλου, ότι η Επιτροπή δικαιολογημένα χαρακτήρισε την ενιαία αυτή παράβαση ως « συμφωνία και εναρμονισμένη πρακτική », κατά το μέτρο που η παράβαση αυτή εμπεριείχε ταυτόχρονα στοιχεία που πρέπει να χαρακτηριστούν ως « συμφωνίες » και στοιχεία που πρέπει να χαρακτηριστούν ως « εναρμονισμένες πρακτικές ». Συγκεκριμένα, εφόσον πρόκειται για σύνθετη παράβαση, ο διττός χαρακτηρισμός, τον οποίο χρησιμοποιεί η Επιτροπή στο άρθρο 1 της Αποφάσεως, δεν πρέπει να νοηθεί ως χαρακτηρισμός που προϋποθέτει ταυτόχρονα και σωρευτικά την απόδειξη του ότι καθένα από τα αποδειχθέντα πραγματικά περιστατικά εμφανίζει τα συστατικά στοιχεία και της συμφωνίας και της εναρμονισμένης πρακτικής, αλλ' ως προσδιορίζων ένα σύνθετο όλον, που περιέχει πραγματικά στοιχεία από τα οποία ορισμένα χαρακτηρίστηκαν ως συμφωνίες και άλλα ως εναρμονισμένες πρακτικές κατά την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ, το οποίο δεν προβλέπει κάποιον ειδικό χαρακτηρισμό γι' αυτού του είδους τη σύνθετη παράβαση.

- 128 Απ' όλα τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι το σύνολο των αιτιάσεων της πρόσφεύγουσας που αφορούν την απόδειξη των πραγματικών περιστατικών και τον νομικό τους χαρακτηρισμό, στον οποίο προέβη με την προσβαλλόμενη πράξη η Επιτροπή, πρέπει να απορριφθεί.

Περί της αιτιολογίας

1. Η έκδοση ενιαίας απόφασης

- 129 Η προσφεύγουσα προσάπτει στην Επιτροπή ότι αποφάνθηκε με μία απόφαση, κοινή για το σύνολο των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων. Και ναι μεν δέχεται ότι η Επιτροπή έχει την ευχέρεια να εκδίδει ενιαίες αποφάσεις, αυτό όμως υπό την προϋπόθεση ότι κάθε επιχείρηση μπορεί να βρει στην απόφαση την απόδειξη του βασίμου των αιτιάσεων που της προσάπτονται (προαναφερθείσες αποφάσεις της 16ης Δεκεμβρίου 1975, στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 40/73 έως 48/73, 50/73, 54/73 έως 56/73, 111/73, 113/73 και 114/73, σκέψη 111· της 29ης Οκτωβρίου 1980, στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 209/78 έως 215/78 και 218/78, σκέψη 77). Τούτο όμως δεν συμβαίνει εν προκειμένω. Συγκεκριμένα η ενιαία ανάπτυξη των αιτιάσεων απέκρυψε την ιδιάζουσα

θέση της Rhône-Poulenc, η οποία ειδικότερα εγκατέλειψε τον κλάδο του πολυπροπυλενίου τη στιγμή (1980) που, κατά την Απόφαση, η φερόμενη σύμπραξη άρχισε να οργανώνεται. Η ίδια ενιαία ανάπτυξη συγκαλύπτει έτσι την έλλειψη σοβαρών αποδείξεων κατά της Rhône-Poulenc, στο μέτρο που το σύνολο σχεδόν των αποδεικτικών στοιχείων αναφέρονται στον μετά την αποχώρηση της Rhône-Poulenc χρόνο.

- 130 Η Επιτροπή απαντά ότι η προσφεύγουσα δεν μπόρεσε να αποδείξει ότι η ενιαία Απόφαση δεν της έδινε τη δυνατότητα να συναγάγει με ακρίβεια ποιες ήσαν οι αιτιάσεις που κρίθηκαν αποδεδειγμένες εις βάρος της. Εξ άλλου, κακώς ισχυρίζεται η προσφεύγουσα ότι η σύμπραξη οργανώθηκε μόνο μετά την αποχώρηση της Rhône-Poulenc από την αγορά. Στην πραγματικότητα, η Επιτροπή απλώς αναγνώρισε ότι, παρ' όλο που η έναρξη της παραβάσεως χρονολογούνταν από τα μέσα του 1977, ο μηχανισμός της εφαρμογής της οργανώθηκε πλήρως μόλις περί τις αρχές του 1979 (βλ. Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 105, τελευταίο εδάφιο).
- 131 Το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι το γεγονός ότι αυτό μπόρεσε να ελέγξει το βάσιμο των αιτιάσεων που κρίθηκαν αποδεδειγμένες με την Απόφαση εις βάρος της προσφεύγουσας δείχνει ότι η προσφεύγουσα μπόρεσε, όπως και το Πρωτοδικείο, να συναγάγει με επαρκή ακρίβεια ποιες αιτιάσεις είχαν κριθεί αποδεδειγμένες εις βάρος της. Το ενιαίο της Αποφάσεως δεν έχει ούτε ως σκοπό ούτε ως αποτέλεσμα να συγκαλύψει την έλλειψη σοβαρών αποδείξεων κατά της Rhône-Poulenc. Συναφώς, πρέπει να σημειωθεί ότι, έστω και αν, από τα απαριθμούμενα στην αιτιολογική σκέψη 15 κυριότερα αποδεικτικά στοιχεία στα οποία στηρίχτηκε η Απόφαση, μικρός μόνον αριθμός αφορά τη Rhône-Poulenc, όπως αναφέρει η ίδια, αυτά πάντως ήρκεσαν για να θεμελιωθούν οι αποδείξεις των πραγματικών περιστατικών στις οποίες προέβη η Επιτροπή κατά της προσφεύγουσας. Εξ άλλου, το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι η προσφεύγουσα κάλλιστα εντόπισε και ανέπτυξε τα στοιχεία αυτά με τα υπομνήματά της ενώπιον του Πρωτοδικείου. Επομένως, η αιτίαση αυτή δεν μπορεί να γίνει δεκτή.

2. *Ανεπαρκής αιτιολογία*

- 132 Η προσφεύγουσα προσάπτει στην Επιτροπή ότι δεν απάντησε επαρκώς, με την Απόφαση, στους ισχυρισμούς και τα επιχειρήματά της. Υποστηρίζει ότι το άρθρο 190 της Συνθήκης ΕΟΚ υποχρεώνει την Επιτροπή, αφενός, να αιτιολογεί επαρκώς τις αποφάσεις της, ώστε να δίνει στον κοινοτικό δικαστή τη δυνατότητα να ασκεί έλεγχο της νομιμότητάς τους, και, αφετέρου, να παρέχει στις επιχειρήσεις επαρκή στοιχεία για να γνωρίζουν αν η απόφαση πάσχει από ελάττωμα που καθιστά δυνατή την αμφισβήτηση της νομιμότητάς της (αποφάσεις της 8ης Νοεμβρίου 1983, στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 96/82 έως 102/82, 104/82, 105/82, 108/82 και 110/82, ΙΑΖ κατά Επιτροπής,

Συλλογή 1983, σ. 3369, σκέψη 37· της 11ης Ιουλίου 1985, στην υπόθεση 42/84, Remia κατά Επιτροπής, Συλλογή 1985, σ. 2545, σκέψη 26· της 17ης Ιανουαρίου 1984, στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 43/82 και 63/82, VBVB και VBBB κατά Επιτροπής, Συλλογή 1984, σ. 19, σκέψη 22· της 21ης Φεβρουαρίου 1973, στην υπόθεση 6/72, Euroremballage και Continental Can κατά Επιτροπής, Rec. 1973, σ. 215, αιτιολογική σκέψη 6). Εν προκειμένω, η επιταγή αυτή αγνοήθηκε, καθόσον η Επιτροπή, απαντώντας στους παραγωγούς ενιαία, δεν έλαβε υπόψη την ιδιάζουσα θέση στην οποία βρέθηκε η προσφεύγουσα. Έτσι, δεν απάντησε συγκεκριμένα στα επιχειρήματα της προσφεύγουσας ότι δεν υπήρχαν οδηγίες προερχόμενες απ' αυτήν για τις τιμές, ότι η σύμπραξη και η κατάσταση της αγοράς εξελίχθηκαν σταδιακά, ότι δεν υπήρξε πραγματική ανάλυση των τιμών της αγοράς πριν από το τέλος του 1980 και ότι τα αποδεικτικά στοιχεία που χρησιμοποίησε η Επιτροπή δεν ίσχυαν ως προς τη Rhône-Poulenc.

- 133 Η Επιτροπή φρονεί ότι δεν υποχρεούται να αντικρούει όλους τους ισχυρισμούς που προβάλλουν οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις, αλλά μπορεί να μην απαντά σε εκείνους που κρίνει ως μη ασκούντες επιρροή (προαναφερθείσα απόφαση της 29ης Οκτωβρίου 1980, στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 209/78 έως 215/78 και 218/78, σκέψη 66).
- 134 Το Πρωτοδικείο επισημαίνει, κατ' αρχάς, ότι η προσφεύγουσα, με την προσφυγή της, προσάπτει στην Απόφαση ότι απαντούσε σε μια σειρά ισχυρισμών και επιχειρημάτων που δεν την αφορούσαν, όπως σχετικά με την ακρίβεια του περιεχομένου των πρακτικών των συναντήσεων, με τη έρευνα της γερμανικής αγοράς και το πόρισμα που συντάξε η Coopers & Lybrand για τις εφαρμοζόμενες τιμές.
- 135 Η αιτίαση αυτή πρέπει να απορριφθεί, διότι δεν μπορεί να προσαφθεί στην Επιτροπή το ότι απάντησε στους διαφόρους ισχυρισμούς και επιχειρήματα άλλων επιχειρήσεων, τα οποία εθεώρησε ως ασκούντα επιρροή, άπαξ η Επιτροπή διατηρούσε την ευχέρεια να εκδώσει ενιαία απόφαση κοινή για πλείονες επιχειρήσεις.
- 136 Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει, στη συνέχεια, ότι πρέπει να απορριφθεί και η αιτίαση — την οποία προσήψε η προσφεύγουσα στην Επιτροπή — ότι δεν αιτιολόγησε, με την Απόφασή της, την απόρριψη του επιχειρήματος της προσφεύγουσας περί ανυπαρξίας οδηγιών για τις τιμές. Και τούτο διότι οι αιτιολογικές σκέψεις 77, τελευταίο εδάφιο, και 83, τελευταίο εδάφιο, της Απόφασεως συνιστούν επαρκή αιτιολόγηση της απορρίψεως του επιχειρήματος αυτού, όταν αναφέρουν ότι η Επιτροπή στηρίχτηκε σε άλλα αποδεικτικά στοιχεία προς απόδειξη της παραβάσεως της προσφεύγουσας. Και εδώ, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η προσφεύγουσα κάλλιστα εντόπισε και ανέπτυξε αυτά τα στοιχεία στα υπομνήματα που κατέθεσε ενώπιον του Πρωτοδικείου.

- 137 Όσον αφορά το επιχείρημα ότι η Επιτροπή αγνόησε τη χρονική εξέλιξη της συμπράξεως, η οποία οργανώθηκε μετά την αποχώρηση της Rhône-Poulenc από την αγορά, και αναγκάστηκε έτσι, για να εμπλέξει την προσφεύγουσα, να καταφύγει σε τεκμήριο αναδρομικότητας, συνάγοντας από αποδεικτικά στοιχεία αναφερόμενα στον μετά την αποχώρηση της Rhône-Poulenc από την αγορά χρόνο το αντικείμενο της συμπράξεως την οποία ανάγει στον χρόνο που αυτή ήταν παρούσα στην αγορά, πρέπει να σημειωθεί, αφενός, ότι τα πρακτικά των μετά το 1980 συναντήσεων χρησιμοποιήθηκαν από την Επιτροπή απλώς προς επίρρωση των αποδεικτικών στοιχείων που αναφέρονταν στα έτη 1979 και 1980, όπως φαίνεται από την αιτιολογική σκέψη 70, τελευταίο εδάφιο, της Αποφάσεως, και, αφετέρου, ότι — όπως προκύπτει χωρίς αμφιβολία από την ανάγνωση των αιτιολογικών σκέψεων 18, πρώτο εδάφιο, και 105, δεύτερο εδάφιο, της Αποφάσεως — ο μηχανισμός εφαρμογής της παραβάσεως οργανώθηκε πλήρως περί τις αρχές του 1979, ήτοι δύο χρόνια πριν από την αποχώρηση της προσφεύγουσας από την αγορά. Κατά συνέπεια, το επιχείρημα αυτό στερείται λυσιτέλειας και πρέπει να απορριφθεί.
- 138 Όσον αφορά τον ισχυρισμό ότι δεν αντικρούστηκε το επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι η μεσολαβήσασα εξέλιξη της καταστάσεως της αγοράς δεν επέτρεπε στην Επιτροπή να της καταλογίσει ευθύνες για την κατάσταση της αγοράς που ίσχυε κατά τον χρόνο εκδόσεως της Αποφάσεως, πρέπει να σημειωθεί ότι κακώς η προσφεύγουσα προσάπτει στην Επιτροπή ότι της καταλόγισε ευθύνες για την κατάσταση της αγοράς που ίσχυε κατά τον χρόνο εκδόσεως της Αποφάσεως, εφόσον η Απόφαση, στις αιτιολογικές σκέψεις 11 έως 13, περιλαμβάνει ανάλυση της εξελίξεως της αγοράς, που ουδόλως συγχέει την κατάσταση της αγοράς που γνώρισε η προσφεύγουσα με τη διαμορφωθείσα μετά την αποχώρησή της από την αγορά, αλλά τις διακρίνει μεταξύ τους. Πρέπει δε να γίνει δεκτό ότι η Επιτροπή μεταχειρίστηκε την προσφεύγουσα κατά τον ίδιο τρόπο με τους άλλους παραγωγούς όσον αφορά την πρώτη αυτή περίοδο. Κατά συνέπεια, η αιτίαση αυτή είναι αβάσιμη.
- 139 Όσον αφορά τον ισχυρισμό ότι δεν αντικρούστηκε το επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι η Επιτροπή δεν προέβη σε καμμία πραγματική ανάλυση των τιμών της αγοράς για την περίοδο που ενδιαφέρει την προσφεύγουσα, εφόσον ο συνημμένος στην Απόφαση πίνακας 9 αφορά μόνο τα έτη 1981 έως 1983, το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι οι αιτιολογικές σκέψεις 17, τελευταίο εδάφιο, και 31, τελευταίο εδάφιο, της Αποφάσεως συνιστούν, για τα έτη 1977 έως 1979, ανάλυση της ίδιας φύσεως με εκείνη που αποτυπώνεται στον συνημμένο στην Απόφαση πίνακα 9 και ότι η προσφεύγουσα δεν αντέκρουσε ρητά αυτή την ανάλυση των τιμών που εφαρμόζονταν κατ' εκείνο το χρονικό διάστημα. Κατά συνέπεια, η αιτίαση αυτή είναι αβάσιμη.

3. *Αντιφατική αιτιολογία*

- 140 Η προσφεύγουσα διατείνεται ότι οι αιτιολογικές σκέψεις της Αποφάσεως, πρώτον, αντιφάσκουν μεταξύ τους, καθ' ότι σε δύο σημεία (αφενός, αιτιολογικές σκέψεις 74, δεύτερο εδάφιο, και 90, τρίτο εδάφιο, και, αφετέρου, αιτιολογική σκέψη 18, εν τέλει) η Απόφαση περιλαμβάνει ισχυρισμούς αναφερόμενους σε « όλους » τους παραγωγούς, ενώ σε άλλα σημεία της Αποφάσεως (αφενός, αιτιολογικές σκέψεις 77, τελευταίο εδάφιο, και 83, τελευταίο εδάφιο, και, αφετέρου, αιτιολογική σκέψη 14, a contrario) η Rhône-Poulenc ρητά εξαιρείται από το σύνολο των παραγωγών. Υποστηρίζει, δεύτερον, ότι οι αιτιολογικές σκέψεις της Αποφάσεως αντιφάσκουν προς το διατακτικό, καθ' όσον αφορούν την υπαρξη συμφωνιών μεταξύ επιχειρήσεων, ενώ το διατακτικό διακρίνει μεταξύ « συμφωνιών » και « εναρμονισμένης πρακτικής », για να τις θέσει σε ίση μοίρα και να τις προσάψει στην προσφεύγουσα.
- 141 Κατά την Επιτροπή, το επιχείρημα αυτό απορρέει από εσφαλμένη ή ελλιπή ανάγνωση της Αποφάσεως και από διυστάμενη ερμηνεία της Αποφάσεως όσον αφορά τον νομικό χαρακτηρισμό της υπό κρίση συμπράξεως.
- 142 Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι το επιχείρημα της προσφεύγουσας αφορμάται από μια ανάγνωση της Αποφάσεως απομονώνουσα τεχνητά ορισμένες αιτιολογικές της σκέψεις· καθ' όσον όμως η Απόφαση αποτελεί ένα όλον, καθεμιά από τις αιτιολογικές της σκέψεις πρέπει να αναγνωστεί υπό το φως των άλλων, ώστε να παρακάμπτονται οι φαινομενικές αντιφάσεις που περιέχονται στην απόφαση. Έτσι, πρέπει να θεωρηθεί ότι οι αιτιολογικές σκέψεις 77, τελευταίο εδάφιο, και 83, τελευταίο εδάφιο, της Αποφάσεως διευκρινίζουν τις αιτιολογικές σκέψεις 74, δεύτερο εδάφιο, και 90, τρίτο εδάφιο, της Αποφάσεως. Ομοίως, η αιτιολογική σκέψη 14 της Αποφάσεως διευκρινίζει την αιτιολογική σκέψη 18, εν τέλει, της Αποφάσεως.
- 143 Εξ άλλου, όπως προκύπτει από την εκτίμηση του Πρωτοδικείου σχετικά με τον νομικό χαρακτηρισμό των αποδειχθέντων πραγματικών περιστατικών στον οποίο προέβη η Επιτροπή, οι αιτιολογικές σκέψεις της Αποφάσεως δεν αντιφάσκουν προς το διατακτικό της.
- 144 Επομένως, αυτή η αιτίαση πρέπει να απορριφθεί.

Περί της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως

- 145 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η Επιτροπή αγνόησε την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως, καθ' όσον δεν επέβαλε κύρωση στις επιχειρήσεις Amoco και BP, ενώ διέθετε εις βάρος αυτών άλλα τόσα, αν όχι περισσότερα αποδεικτικά στοιχεία παραβάσεως απ' ό,τι κατ' αυτής. Συγκεκριμένα, η Απόφαση φανερώνει ότι η Επιτροπή διέθετε κατά των δύο αυτών επιχειρήσεων μεγαλύτερο αριθμό αποδεικτικών στοιχείων απ' ό,τι κατά της προσφεύγουσας (επαφές σχετικά με τις τιμές και τις ποσοτώσεις, παροχή υποστηρίξεως προς την ICI και διαπίστωση μιας κάποιας ευθυγραμμίσεως της συμπεριφοράς αυτών των επιχειρήσεων με εκείνη των μερών της συμπράξεως), αλλ' ότι αυτά δεν θεωρήθηκαν επαρκή (βλ. Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 78, τελευταίο εδάφιο). Εξ άλλου, η Επιτροπή, χωρίς να δικαιολογεί αυτή τη διαφορά εκτιμήσεως, εκτίμησε διαφορετικά, ως προς τη Rhône-Poulenc αφενός και ως προς την Amoco και την BP αφετέρου, την αξία ενός και του αυτού αποδεικτικού στοιχείου, ήτοι τη μεία του ονόματός τους στους πίνακες ποσοτώσεων (Απόφαση, πίνακας 8).
- 146 Η Επιτροπή εκθέτει, κατ' αρχάς, ότι η προσφεύγουσα δεν μπορεί να επικαλεστεί την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως για να δικαιολογηθεί για την παράβαση που διαπιστώθηκε εις βάρος της. Όσον αφορά την Amoco και την BP, η Επιτροπή δηλώνει ότι τις απάλλαξε λόγω αμφιβολιών, λόγω του ότι οι επιχειρήσεις αυτές δεν μετέσχαν σε καμμία από τις περιοδικές συναντήσεις παραγωγών πολυπροπυλενίου (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 78, τελευταίο εδάφιο, πρώτη περίοδος). Το γεγονός και μόνον ότι οι δύο αυτές επιχειρήσεις είχαν τηλεφωνικές επαφές με άλλες που συμμετείχαν στη σύμπραξη δεν κρίθηκε επαρκές, δεδομένου ότι δεν στοιχειοθετεί εναρμονισμένη πρακτική η οιαδήποτε « επαφή » αφ' εαυτής. Εν προκειμένω, « επαφές » στοιχειοθετούσες εναρμονισμένη πρακτική αποτέλεσαν η συμμετοχή στις συναντήσεις που αποσκοπούσαν στη λήψη μέτρων που έπλητταν τον ανταγωνισμό. Απόδειξη όμως περί συμμετοχής της Amoco και της BP στις συναντήσεις αυτές δεν υφίσταται. Εξ άλλου, οι πίνακες που περιείχαν ποσοτώσεις κατά επιχείρηση δεν ήσαν τα μοναδικά στοιχεία που θεωρήθηκε ότι αποδείκνυαν τη συμμετοχή σε εναρμονισμένη πρακτική. Επομένως, η συμπεριφορά της Amoco και της BP στην αγορά, που αντανάκλα περιστασιακά την τήρηση των ποσοτώσεων και την ευθυγράμμιση των τιμών τους με εκείνες των λοιπών παραγωγών, δεν μπορεί να αρκεί, ελλείψει κρισίμων αποδείξεων περί συμμετοχής τους στη διαβούλευση, για να επιβληθεί στις επιχειρήσεις αυτές κύρωση βάσει του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης.
- 147 Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι, για να υπάρξει παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως, πρέπει παρόμοιες καταστάσεις να έτυχαν διαφορετικής μεταχειρίσεως. Εν προκειμένω όμως πρέπει να επισημανθεί ότι οι καταστάσεις της Rhône-Poulenc αφενός και της Amoco και της BP αφετέρου δεν ήσαν παρόμοιες, εφόσον οι δεύτερες

δεν μετέσχαν σε καμμία από τις περιοδικές συναντήσεις παραγωγών πολυπροπυλενίου και, ως εκ τούτου, η Επιτροπή δικαιολογημένα θεώρησε ότι δεν διέθετε επαρκή αποδεικτικά στοιχεία περί της συμμετοχής τους σε διαβούλευση έχουσα ως σκοπό να πλήξει τον ανταγωνισμό, πράγμα που δεν ίσχυε και ως προς την προσφεύγουσα. Η ύπαρξη όμως τέτοιας διαβουλεύσεως συνιστά τη βάση του συστήματος αποδείξεων το οποίο έλαβε ως βάση η Απόφαση. Κατά συνέπεια, το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι η διαφορά καταστάσεων που παρατηρήθηκε μεταξύ των επιχειρήσεων αυτών και της προσφεύγουσας δικαιολογούσε τη διαφορετική μεταχείριση της οποίας αυτές έτυχαν.

- 148 Εξ άλλου, όσον αφορά ειδικότερα το επιχείρημα της προσφεύγουσας περί μνείας της Amoco στους πίνακες που αφορούσαν τον επιδιωκόμενο όγκο πωλήσεων, το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι έχει ήδη απορρίψει αυτό το επιχείρημα.
- 149 Κατά συνέπεια, η αιτίαση αυτή δεν μπορεί να γίνει δεκτή.

Περί του προστίμου

- 150 Η προσφεύγουσα προσάπτει στην Απόφαση ότι εκδόθηκε κατά παράβαση του άρθρου 15 του κανονισμού 17, καθ' ότι δεν εκτιμήθηκε προσηκόντως η διάρκεια και η σοβαρότητα της παραβάσεως που της καταλογίστηκε.

1. Η διάρκεια της παραβάσεως

- 151 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η Επιτροπή, για να προσδιορίσει το ύψος του προστίμου που της επέβαλε, δεν εκτίμησε ορθά τη διάρκεια της παραβάσεως, εφόσον την ανήγαγε χρονικά στο 1977, ενώ η συμμετοχή της Rhône-Poulenc χρονολογούνταν από το 1979 το ενωρίτερο.
- 152 Η Επιτροπή απαντά ότι εκείνο που προσάπτεται στην προσφεύγουσα είναι η συμμετοχή της σε μία και μόνη συμφωνία-πλαίσιο, ενιαία και συνεχή, χρονολογούμενη από το 1977· ωστόσο, προς καθορισμό του ύψους των προστίμων, έλαβε υπόψη το γεγονός ότι ο μηχανισμός εφαρμογής της παραβάσεως οργανώθηκε πλήρως μόλις περί τις αρχές του 1979.

153 Το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει τη διαπίστωσή του ότι ορθώς η Επιτροπή εκτίμησε τη διάρκεια της εκ μέρους της προσφεύγουσας παραβάσεως του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ.

154 Επομένως, η αιτίαση αυτή πρέπει να απορριφθεί.

2. Η σοβαρότητα της παραβάσεως

A — Η μη διαφοροποίηση μεταξύ των επιχειρήσεων

155 Η προσφεύγουσα διατείνεται ότι η Επιτροπή, για να καθορίσει το ύψος του προστίμου, δεν διάφοροποίησε επαρκώς τη σοβαρότητα των παραβάσεων που είχε διαπράξει καθεμιά από τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις, αγνοώντας τη χρονική εξέλιξη της συμπράξεως, η οποία εκδηλώθηκε με τον επιταχυνόμενο ρυθμό των συναντήσεων (μία το 1979, έξι το 1980 και 48 από το 1981 μέχρι το 1983) και με την αύξουσα εξειδίκευση του αντικειμένου τους.

156 Η Επιτροπή απαντά ότι ουδέποτε δέχθηκε τον εξελικτικό χαρακτήρα της συμπράξεως και ότι πουθενά δεν αναγνώρισε ότι έγινε μία μόνο συνάντηση κατά το 1979. Συγκεκριμένα, το ότι η Επιτροπή δεν μπόρεσε να προσδιορίσει τον τόπο και τον χρόνο των συναντήσεων που έγιναν το 1979 δεν σημαίνει ότι αυτές δεν διεξήχθησαν. Εξ άλλου, ο σκοπός των συναντήσεων κατά την αρχική περίοδο δεν ήταν καθόλου αβέβαιος.

157 Το Πρωτοδικείο παρατηρεί ότι, εφόσον η προσφεύγουσα αποδεδειγμένα προσχώρησε σε σύστημα περιοδικών συναντήσεων των παραγωγών πολυπροπυλενίου, ο σκοπός των οποίων αποδεδειγμένα αντέβαινε προς τον ανταγωνισμό, το ότι η Επιτροπή μπόρεσε να αποδείξει τον τόπο και τον χρόνο περιορισμένου μόνον αριθμού συναντήσεων δεν επηρεάζει την εκτίμηση της σοβαρότητας της παραβάσεως. Πρέπει, εξ άλλου, να υπομνηστεί ότι, όπως προκύπτει από την απάντηση της ICI στην αίτηση παροχής πληροφοριών (γ. αιτ. παράρτ. 8), « σύστημα » συναντήσεων « διευθυντών » και « εμπειρογνομόνων » οργανώθηκε στα τέλη του 1978 ή τις αρχές του 1979.

158 Επομένως, η αιτίαση αυτή δεν μπορεί να γίνει δεκτή.

B — Η ελλιπής συνεκτίμηση της συντρέχουσας οικονομικής κρίσεως

- 159 Η προσφεύγουσα προσάπτει επίσης στην Επιτροπή ότι, για τον καθορισμό του ύψους των προστίμων, δεν έλαβε προσηκόντως υπόψη την οικονομική συγκυρία στην οποία εντασσόταν η παράβαση, ήτοι το έλλειμμα που επί μακρό χρονικό διάστημα βάρυνε τις δραστηριότητες παραγωγής πολυπροπυλενίου, ενώ σε προηγούμενες αποφάσεις της (ιδίως την απόφαση της 19ης Ιουλίου 1984, IV/30.863 — BPCL/ICI, ΕΕ 1984, L 212, σ. 1, αιτιολογική σκέψη 36.2) είχε δεχθεί ότι η διαρθρωτικώς πλεονάζουσα παραγωγική ικανότητα ενός τομέα μπορούσε να καταστήσει τις αυξήσεις των τιμών και απαράιτητες και αναπόφευκτες.
- 160 Η Επιτροπή απαντά ότι η αναφορά στην οικονομική συγκυρία δεν ασκεί επιρροή, εφόσον η σύμπραξη δεν έχει καμμία σχέση με τη λεγομένη σύμπραξη « υπό συνθήκες κρίσεως ».
- 161 Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει, κατ' αρχάς, ότι η αναφορά που κάνει η προσφεύγουσα στις προηγούμενες αποφάσεις της Επιτροπής είναι αλυσιτελής, κατά το μέτρο που αυτές αφορούν την εξαίρεση μιας συμπράξεως αποκαλουμένης « υπό συνθήκες κρίσεως » βάσει του άρθρου 85, παράγραφος 3, της Συνθήκης ΕΟΚ. Εν προκειμένω, όμως, για τη διαπιστωθείσα παράβαση δεν είχε γίνει καμμία αίτηση εξαίρεσεως βάσει του άρθρου 85, παράγραφος 3, της Συνθήκης ΕΟΚ.
- 162 Εξ άλλου, το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι, για να εκτιμήσει την αιτίαση αυτή, πρέπει προηγουμένως να αναλύσει πώς η Επιτροπή καθόρισε το ύψος του προστίμου που επέβαλε στην προσφεύγουσα.
- 163 Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι η Επιτροπή αφενός μεν όρισε τα κριτήρια καθορισμού της τάξεως μεγέθους των προστίμων που θα επέβαλλε στις αποδέκτριες της Αποφάσεως επιχειρήσεις (αιτιολογική σκέψη 108 της Αποφάσεως), αφετέρου δε όρισε τα κριτήρια με τα οποία θα στάθμιζε ακριβοδίκαια τα πρόστιμα που θα επέβαλλε σε καθεμιά απ' αυτές τις επιχειρήσεις (αιτιολογική σκέψη 109 της Αποφάσεως).

- 164 Το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι τα κριτήρια που περιλαμβάνονται στην αιτιολογική σκέψη 108 δικαιολογούν επαρκώς την τάξη μεγέθους των προστίμων που επιβλήθηκαν στις αποδέκτριες της Αποφάσεως επιχειρήσεις. Συναφώς, πρέπει να τονιστεί ειδικότερα το κατάφωρον της παραβάσεως του άρθρου 85, παράγραφος 1, και ιδίως των στοιχείων α, β και γ, της Συνθήκης, το οποίο δεν αγνοούσαν οι παραγωγοί πολυπροπυλενίου, οι οποίοι ενήργησαν εκ προθέσεως και με τη μεγαλύτερη μυστικότητα.
- 165 Το Πρωτοδικείο θεωρεί επίσης ότι τα τέσσερα κριτήρια που μνημονεύονται στην αιτιολογική σκέψη 109 είναι πρόσφορα και επαρκή για να οδηγήσουν σε ακριβοδίκαιη στάθμιση των προστίμων που επιβλήθηκαν σε κάθε επιχείρηση.
- 166 Σ' αυτό το πλαίσιο, πρέπει να διαπιστωθεί ότι η Επιτροπή δεν υπεχρεούτο να εξατομικεύσει, ούτε να διευκρινίσει κατά ποιο τρόπο είχε λάβει υπόψη τις σημαντικές ζημίες που είχαν υποστεί οι καθ' έκαστον παραγωγοί στον τομέα του πολυπροπυλενίου, κατά το μέτρο που αυτό ήταν ένα από τα στοιχεία που μνημονεύονται στην αιτιολογική σκέψη 108 που συνεκτιμήθηκαν για τον προσδιορισμό της τάξεως μεγέθους των προστίμων, την οποία το Πρωτοδικείο έκρινε δικαιολογημένη.
- 167 Επομένως, η αιτίαση αυτή της προσφεύγουσας δεν μπορεί να γίνει δεκτή.

Γ — Η ανυπαρξία αποδείξεων για την πραγματική πολιτική της Rhône-Poulenc

- 168 Η προσφεύγουσα προσάπτει στην Απόφαση ότι δεν έλαβε υπόψη, για τον καθορισμό του ύψους του προστίμου, την πλήρη ανυπαρξία αποδείξεων σχετικά με την πραγματική πολιτική της, ιδίως την τιμολογιακή.
- 169 Η Επιτροπή εκθέτει ότι στο επιχείρημα αυτό απάντησε ήδη αναφέροντας ότι, κατά το 1980, τα αριθμητικά στοιχεία των πωλήσεων της προσφεύγουσας συνέπεσαν σχεδόν απολύτως με τις ποσοστάσεις που της είχαν οριστεί. Θεωρεί ότι αυτή η « συμπεριφορά » είναι ενδεικτική του ότι η προσφεύγουσα ελάμβανε στα σοβαρά τις συμφωνίες στις οποίες κατέληγαν οι συναντήσεις.

170 Το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι, αν η Επιτροπή δεν μπόρεσε να προσκομίσει αποδείξεις σχετικά με την τιμολογιακή πολιτική της Rhône-Roulenç, αυτό οφείλεται στο ότι αυτή δεν διατήρησε ούτε ίχνος τιμολογιακής πολιτικής. Αντιθέτως, η Επιτροπή απέδειξε ότι, κατά το 1980, η πολιτική της προσφεύγουσας όσον αφορά τον όγκο των πωλήσεων της αντιστοιχούσε, από πλευράς μεριδίου της αγοράς, προς το αποτέλεσμα των συναντήσεων των παραγωγών πολυπροπυλενίου στις οποίες είχε συμμετάσχει. Συγκεκριμένα, ένας πίνακας που περιλαμβάνει τις πωλήσεις που πραγματοποιήσαν οι διάφοροι παραγωγοί για τα έτη 1979 και 1980, συγκρίνοντάς τες με τους επιδιωκόμενους όγκους πωλήσεων που είχαν συμφωνηθεί για τα ίδια έτη (γ. αιτ. παράρτ. 59), δείχνει ότι το μερίδιο που κατείχε στην αγορά η προσφεύγουσα συνέπεσε με την ποσόστωση που της είχε δοθεί, αρχικά μεταφραζόμενη σε μερίδιο της αγοράς, έστω και αν σε όγκο παρέμεινε κατώτερο της ποσοστάσεως αυτής, λόγω συρρικνώσεως της αγοράς την οποία είχαν προβλέψει οι παραγωγοί (1207,9 χιλιοτόννοι αντί 1382 χιλιοτόνων). Υπ' αυτές τις συνθήκες, το Πρωτοδικείο συμπεραίνει ότι η Επιτροπή διέθετε επαρκείς αποδείξεις για την πραγματική πολιτική της Rhône-Roulenç και ότι, επομένως, η αιτίαση αυτή πρέπει να απορριφθεί.

Δ — Το μέτρο της συνεργασίας της προσφεύγουσας

171 Η προσφεύγουσα προσάπτει στην Επιτροπή ότι, κατά τον καθορισμό των προστίμων, έλαβε υπόψη τον βαθμό συνεργασίας των διαφόρων επιχειρήσεων στην έρευνά της, χωρίς να έχει προηγουμένως ζητήσει τη συνεργασία της.

172 Το Πρωτοδικείο επισημαίνει αφενός μεν ότι η προσφεύγουσα μπορούσε, και χωρίς να της ζητηθεί, και εξ ιδίας πρωτοβουλίας να συνεργαστεί με την Επιτροπή κατά τη διοικητική διαδικασία, αφετέρου δε ότι, κατά τη διαδικασία αυτή, περιορίστηκε στο να δηλώσει, με την απάντησή της στην ανακοίνωση των αιτιάσεων, ότι δεν διέθετε πλέον κανένα υπάλληλο που να γνωρίζει τα επίμαχα πραγματικά περιστατικά, ούτε καν κανένα έγγραφο ή φάκελο σχετικό με τον κλάδο του πολυπροπυλενίου, εφόσον, όταν της απευθύνθηκε η ανακοίνωση αυτή, είχε ήδη εγκαταλείψει τον κλάδο αυτόν από πολλών ετών· δεν επικαλέστηκε άλλωστε ότι έκανε κάποια στοιχειώδη προσπάθεια να ερωτήσει τους πρώην υπαλλήλους της ή να ανεύρει τα έγγραφα αυτά.

173 Επομένως, η αιτίαση αυτή πρέπει να απορριφθεί.

- 174 Από το σύνολο των προεκτεθέντων προκύπτει ότι το επιβληθέν στην προσφεύγουσα πρόστιμο είναι ανάλογο προς τη διάρκεια και τη σοβαρότητα της παραβάσεως των κοινοτικών κανόνων ανταγωνισμού, η οποία διαπιστώθηκε εις βάρος της προσφεύγουσας.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 175 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Επειδή η προσφεύγουσα ηττήθηκε, η δε Επιτροπή είχε ζητήσει να καταδικαστεί η προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα, πρέπει να καταδικαστεί η τελευταία στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (πρώτο τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) Απορρίπτει την προσφυγή.**
- 2) Καταδικάζει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.**

Cruz Vilaça

Schintgen

Edward

Kirschner

Lenaerts

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 24 Οκτωβρίου 1991.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος

H. Jung

J. L. Cruz Vilaça

Π - 1086